

กรม
การ
การ
การ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและ
วิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539

บทนิยาม

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539"

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป [รก.2539/55ก/1/25 ตุลาคม 2539]

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

"ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค

"คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ" หมายความว่า คดีแพ่งและคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 4 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมรักษาการตาม พระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ ใช้บังคับได้

หมวด 1 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 5 ให้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางขึ้น และจะเปิดทำการเมื่อใด ให้ประกาศโดยพระราช กฤษฎีกา

ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง มีเขตตลอด กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และ จังหวัดปทุมธานี แต่บรรดาคดี ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นนอกเขต ของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางจะ ขึ้นฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้า ระหว่างประเทศกลางที่จะไม่ยอมรับพิจารณาพิพากษาคดีใดคดีหนึ่ง ที่ยื่นฟ้องเช่นนั้น ไปได้

มาตรา 6 การจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ให้กระทำ โดยพระราชบัญญัติ ซึ่งจะต้องระบุเขตศาล และกำหนดที่ตั้งศาลนั้นไว้ด้วย

มาตรา 7 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจพิจารณา พิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

- (1) คดีอาญาเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตร
- (2) คดีอาญาเกี่ยวกับความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 271 ถึง มาตรา 275
- (3) คดีแพ่งเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และคดีพิพาท ตามสัญญา ถ่ายทอดเทคโนโลยี หรือสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ
- (4) คดีแพ่งอันเนื่องมาจากการกระทำความผิดตามประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 271 ถึง มาตรา 275
- (5) คดีแพ่งเกี่ยวกับการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า หรือตราสารการเงินระหว่าง ประเทศ หรือการให้บริการระหว่างประเทศ การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัยและนิติ กรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง
- (6) คดีแพ่งเกี่ยวกับเลตเตอร์ออฟเครดิตที่ออกเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรม ตาม (5) การส่ง เงินเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ทรัสต์รีซีท รวมทั้งการประกัน เกี่ยวกับกิจการดังกล่าว
- (7) คดีแพ่งเกี่ยวกับการกักเรือ
- (8) คดีแพ่งเกี่ยวกับการทุ่มตลาด และการอุดหนุนสินค้าหรือการให้บริการจาก ต่างประเทศ

(9) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่เกี่ยวกับข้อพิพาทในการออกแบบวงจรรวม การค้นพบทางวิทยาศาสตร์ ชื่อทางการค้า ชื่อทางภูมิศาสตร์ที่แสดงถึง แหล่งกำเนิดของสินค้า ความลับทางการค้า และการคุ้มครองพันธุ์พืช

(10) คดีแพ่งหรือคดีอาญาที่มีกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

(11) คดีแพ่งเกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการเพื่อระงับข้อพิพาทตาม (3) ถึง (10)

คดีที่มีอยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวไม่อยู่ในอำนาจ ของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 8 เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เปิดทำการแล้ว ห้ามมิให้ศาลชั้นต้นอื่นรับคดีที่อยู่ในอำนาจศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศไว้พิจารณาพิพากษา

มาตรา 9 ในกรณีมีปัญหาว่าคดีใดจะอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศหรือไม่ ไม่ว่าปัญหานั้นจะเกิดขึ้นในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศหรือศาลยุติธรรมอื่น ให้ศาลนั้นรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวแล้ว เสนอปัญหานั้นให้ประธานศาลฎีกาเป็นผู้วินิจฉัย คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกาให้เป็นที่สุด

มาตรา 10 คดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ภาคว่าความทุกฝ่ายอาจตกลงกันร้องขอต่อศาลนั้น ให้โอนคดีไปพิจารณาพิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลางได้แต่ห้ามมิให้อนุญาตตามคำขอ เช่นว่านั้น เว้นแต่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศกลางจะได้ยินยอมก่อน

มาตรา 11 ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เป็นศาลชั้นต้นตาม พระธรรมนูญศาลยุติธรรม และให้นำบทบัญญัติ แห่งพระธรรมนูญศาลยุติธรรมมาใช้บังคับแก่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศโดยอนุโลม

หมวด 2 ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 12 ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศทุกศาล ให้มีผู้พิพากษาและผู้พิพากษาสมทบตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา 13 ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาค ให้มีอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคศาลละหนึ่งคนและให้มีรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง และรองอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคตามจำนวนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา 14 ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจาก ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทาง ปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 15 ผู้พิพากษาสมทบจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลทรงคุณวุฒิทางทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศซึ่งคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการคัดเลือกตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ที่กำหนดในกฎกระทรวง และต้องมีคุณสมบัติตาม (1) ถึง (4) และไม่มีลักษณะต้องห้ามตาม (5) ถึง (9) ดังต่อไปนี้

- (1) มีสัญชาติไทย
- (2) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์
- (3) ได้รับการอบรมในเรื่องความมุ่งหมายของศาลทรัพย์สิน ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและหน้าที่ตุลาการมาแล้ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (4) มีความรู้ความชำนาญทางทรัพย์สินทางปัญญา หรือการค้าระหว่างประเทศ
- (5) เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
- (6) เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
- (7) เป็นผู้เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (8) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือ จิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็น ผู้พิพากษาสมทบหรือเป็น โจรที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง

(9) เป็นข้าราชการการเมือง กรรมการพรรคการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง สมาชิกวุฒิสภา ผู้บริหารหรือสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้บริหารราชการส่วนท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการอัยการ ข้าราชการตำรวจหรือนายความ

ผู้พิพากษาสมทบให้ดำรงตำแหน่งคราวละห้าปี แต่จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งให้ดำรงตำแหน่งต่อไปอีกก็ได้

ก่อนเข้ารับหน้าที่ ผู้พิพากษาสมทบต้องปฏิญาณตนต่อหน้าอธิบดี ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางว่าจะปฏิบัติหน้าที่โดยเที่ยงธรรมและรักษาความลับในราชการ

มาตรา 16 ผู้พิพากษาสมทบพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

- (1) ออกตามวาระ
- (2) ตาย
- (3) ลาออก
- (4) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่งตาม มาตรา 15
- (5) ขาดการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดถึงสามครั้งติดต่อกัน โดย ไม่มีเหตุอันสมควร
- (6) ประพฤติตนไม่เหมาะสมแก่การเป็นผู้พิพากษาสมทบ

การพ้นจากตำแหน่งตาม (2) หรือ (3) ให้นำความกราบบังคมทูล เพื่อทรงทราบ ถ้าเป็นการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) (5) หรือ (6) ต้อง ได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ และให้นำความกราบบังคมทูลเพื่อ ทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้พ้นตำแหน่ง

มาตรา 17 ในกรณีที่ตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบว่างลงเพราะเหตุอื่น นอกจากถึงคราวออกตามวาระตาม มาตรา 16 (1) จะทรงพระกรุณา โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบุคคลซึ่งคณะกรรมการตุลาการคัดเลือกขึ้นแทน ตำแหน่งที่ว่างก็ได้ เว้นแต่วาระของผู้พิพากษาสมทบเหลือไม่ถึง หนึ่งร้อยแปดสิบวันจะไม่แต่งตั้งบุคคลแทนก็ได้ให้ผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนดำรงตำแหน่งแทน

มาตรา 18 ในกรณีที่ยังไม่มีกรรมการแต่งตั้งผู้พิพากษาสมทบขึ้นใหม่ หรือมีการแต่งตั้งแล้วแต่ยังไม่ได้เข้ารับหน้าที่ ให้ผู้พิพากษาสมทบ ซึ่งออกไปตามวาระคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน และให้มีอำนาจ พิจารณาพิพากษาคดีที่ตน ได้นั่งพิจารณาไว้ก่อนจนกว่าจะเสร็จคดีนั้น แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันครบกำหนดออกตามวาระ

มาตรา 19 ภายใต้งบบังคับ มาตรา 20 และ มาตรา 21 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศต้องมีผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า สองคนและผู้พิพากษาสมทบอีกหนึ่งคนจึงจะเป็นองค์คณะพิจารณา พิพากษาคดีได้ ส่วนการทำคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นจะต้อง บังคับตามเสียงฝ่ายข้างมาก

มาตรา 20 ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่าง ประเทศคนใดคนหนึ่งมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาหรือออก คำสั่งใด ๆ นอกจากการนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีได้

มาตรา 21 เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เห็นเป็นการสมควร จะให้ศาลอื่นหรือเจ้าพนักงานศาลทำการสืบพยาน หลักฐานส่วนใดส่วนหนึ่งแทนได้ การสืบพยานหลักฐานดังกล่าวจะกระทำในศาลหรือนอกศาลก็ได้

ในกรณีที่การสืบพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่งเป็นการสืบพยาน หลักฐานของฝ่ายโจทก์ในคดีอาญาจะกระทำลับหลังจำเลยไม่ได้ ทั้งจะต้องให้จำเลยมีโอกาสถามค้านพยานบุคคลหรือคัดค้านพยานหลักฐานอื่น ได้อย่างเต็มที่ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่อาจสืบพยานหลักฐาน ลับหลังจำเลยได้ตาม มาตรา 172 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา 22 ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางหรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศภาค แล้วแต่กรณี หรือผู้ทำการแทนใน ตำแหน่งดังกล่าว กำหนดเวรปฏิบัติกรของผู้พิพากษาสมทบซึ่ง จะต้องปฏิบัติหน้าที่

ผู้พิพากษาสมทบซึ่งนั่งพิจารณาคดีใดจะต้องพิจารณาคดีนั้นจน เสร็จเว้นแต่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะเจ็บป่วยหรือมีเหตุจำเป็น อย่างอื่น ในกรณีเช่นว่านี้ให้ผู้มีอำนาจตามวรรคหนึ่งจัดให้ผู้พิพากษา สมทบคนอื่นปฏิบัติหน้าที่แทน

ผู้พิพากษาสมทบจะได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่า ที่พักและค่าตอบแทนอย่างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

มาตรา 23 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการคัดค้านผู้พิพากษาตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับแก่การคัดค้าน ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม

มาตรา 24 ผู้พิพากษาสมทบเป็นเจ้าพนักงาน ในตำแหน่งตุลาการ ตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 25 ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยวินัยและการรักษาวินัยสำหรับ ข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการมาใช้บังคับแก่ผู้พิพากษาสมทบโดยอนุโลม หมวด 3 วิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

หมวด 3 วิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

มาตรา 26 กระบวนพิจารณาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ และข้อกำหนดตาม มาตรา 30 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนด ดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 27 ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ดำเนินการนั่งพิจารณาคดีติดต่อกัน ไปโดยไม่เลื่อนคดีจนกว่าจะเสร็จการพิจารณา เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้และ

เมื่อเสร็จการพิจารณาคดี ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรีบทำคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา 28 ถ้าบุคคลใดเกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนอาจต้องอ้างอิง ในภายหน้าจะสูญหายหรือยากแก่การนำมาเมื่อมีคดีทรัพย์สินทางปัญญาหรือการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้น หรือถ้าคู่ความฝ่ายใดในคดี เกรงว่าพยานหลักฐานที่ตนจำนงจะอ้างอิงจะสูญหายเสียก่อนที่ จะนำมาสืบหรือเป็นการยากที่จะนำมาสืบในภายหลังก่อนหน้านั้นหรือ คู่ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำขอต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้า ระหว่างประเทศโดยทำเป็นคำร้องขอหรือคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้ สืบพยานหลักฐานนั้นไว้ทันที

เมื่อศาลได้รับคำขอเช่นนั้น ให้ศาลหมายเรียกผู้ขอและคู่ความอีก ฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องมาศาล และเมื่อได้ฟังบุคคล เหล่านั้นแล้วให้ศาลสั่งคำขอตามที่เห็นสมควร ถ้าศาลสั่งอนุญาตตามคำขอแล้ว ให้สืบพยานหลักฐาน ไปตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ส่วน รายงานและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรณนั้นให้ศาลเก็บรักษาไว้

มาตรา 29 ในกรณีมีเหตุฉุกเฉิน เมื่อมีการยื่นคำขอตาม มาตรา 28 ผู้ยื่นคำขอจะยื่นคำร้องรวมไปด้วยเพื่อให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศมีคำสั่งหรือออกหมายตามทีขอโดยไม่ ชักช้า และถ้าจำเป็นจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือ วัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานที่ขอสืบไว้ก่อน โดยมีเงื่อนไขอย่างใด อย่างหนึ่งตามที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

ให้นำ มาตรา 261 ถึง มาตรา 263 และ มาตรา 267 ถึง มาตรา 269 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้แก่กรณีตาม วรรคหนึ่งโดยอนุโลม

มาตรา 30 เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรมอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยอนุมัติประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดใด ๆ เกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานใช้บังคับในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้ แต่ข้อกำหนดดังกล่าวจะต้องไม่ทำให้สิทธิในการต่อสู้คดีอาญาของจำเลยต้องลดน้อยกว่าที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

ข้อกำหนดนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา 31 ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ อาจขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีได้ แต่ต้องให้คู่ความทุกฝ่ายทราบและไม่ตัดสิทธิคู่ความในอันที่จะขอให้เรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญฝ่ายตนมาให้ความเห็นโต้แย้งหรือเพิ่มเติมความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าว

มาตรา 32 ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ขอให้มาให้ความเห็นมีสิทธิได้รับค่าบวการ ค่าพาหนะเดินทาง และค่าเช่าที่พักตามระเบียบที่ กระทรวงยุติธรรมกำหนด

มาตรา 33 ในคดีแพ่ง คู่ความจะแต่งตั้งบุคคลใดซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตนก็ได้โดยให้ยื่นคำขอต่อศาลที่ พิพากษาคดีนั้นเมื่อศาลอนุญาตแล้ว จะส่งคำคู่ความหรือเอกสาร แก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งนั้นก็ได้

ถ้าคู่ความไม่มีภูมิลำเนาหรือสำนักงานทำการในเขตศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศที่พิพากษาคดี ศาลนั้น จะสั่งให้คู่ความแต่งตั้งบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตศาลนั้นซึ่งจะเป็นการสะดวกในการส่งคำคู่ความหรือเอกสารภายในเวลาที่ศาลกำหนด เพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนก็ได้

ถ้าคู่ความไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลตามวรรคสอง การส่งคำคู่ความ หรือเอกสารจะกระทำโดยวิธีปิดประกาศไว้ ณ ศาลที่พิพากษาคดี แจ้งให้คู่ความมารับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นแทนการส่งโดยวิธีอื่น ก็ได้การส่งคำคู่ความหรือเอกสาร โดยวิธีเช่นนี้ให้มีผลใช้ได้เมื่อพ้นสิบห้าวันนับแต่วันปิดประกาศ

การส่งคำคู่ความหรือเอกสารแก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งให้กระทำได้ เช่นเดียวกับการส่งคำคู่ความหรือเอกสารแก่คู่ความหรือการส่งโดย วิธีอื่นแทนดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การส่งคำคู่ความหรือเอกสารแก่บุคคลซึ่งได้รับแต่งตั้งตามความใน วรรคนี้ให้มีผลใช้ได้เมื่อพ้นเจ็ดวันนับแต่วันส่งหรือสิบห้าวันนับแต่ วันที่ได้มีการส่งโดยวิธีอื่นแทน

มาตรา 34 ในคดีแพ่ง เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศแจ้งกำหนดนัดพิจารณาให้คู่ความฝ่ายใดทราบแล้ว คู่ความฝ่ายนั้นไม่มาศาลตามกำหนดนัด ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความ ฝ่ายนั้นมารับทราบกำหนดนัดต่อไปจากศาลเองหากไม่มารับทราบ ให้ถือว่าคู่ความฝ่ายนั้นได้ทราบกำหนดนัดต่อไปแล้ว

มาตรา 35 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นกรรมเดียว เป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจ ของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรับพิจารณาพิพากษาข้อหาความผิดบทอื่นไว้ด้วย

มาตรา 36 ในการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำอันเป็นความผิด หลายกรรมต่างกัน ในความผิดที่เกี่ยวข้องกัน และบางกรรมไม่อยู่ใน อำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะรับพิจารณา พิพากษาทุกกรรม หรือ ไม่รับพิจารณาพิพากษาเฉพาะกรรมใด กรรมหนึ่งหรือหลายกรรมที่ไม่อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยให้โจทก์แยกฟ้องเป็นคดีใหม่ ยังศาลที่มีอำนาจก็ได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความสะดวกและเพื่อประโยชน์ แห่งความยุติธรรมเป็นสำคัญ

มาตรา 37 ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือ ตามที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกำหนด เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศพิจารณา เห็นสมควรหรือเมื่อคู่ความร้องขอ ศาลมีอำนาจยื่นหรือขยายได้ ตามความจำเป็นและเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

หมวด 4 อุตกรรม

มาตรา 38 ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่ง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศนั้น ให้อุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

มาตรา 39 ในคดีอาญาที่มีอัตราโทษอย่างสูงตามที่กฎหมายกำหนด ไว้ให้จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ให้จำเลยอุทธรณ์ในปัญหา

ข้อเท็จจริงได้

- (1) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกหรือลงโทษกักขังแทน โทษจำคุก
- (2) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุก แต่ศาลรอกการลงโทษไว้
- (3) ศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิด แต่ศาลรอกการกำหนดโทษไว้
- (4) จำเลยต้องคำพิพากษาให้ลงโทษปรับเกินห้าพันบาท

มาตรา 40 ในคดีที่ต้องห้ามอุทธรณ์ตาม มาตรา 39 ถ้าผู้พิพากษาคนใด ซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้ง รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือในคดีที่พนักงานอัยการเป็น โจทก์อุทธรณ์อัยการสูงสุดหรือพนักงานอัยการ ซึ่งอัยการสูงสุดมอบหมายรับรองในอุทธรณ์ว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ก็ให้รับอุทธรณ์ นั้นไว้พิจารณาต่อไป

มาตรา 41 ในคดีแพ่งที่ราคาทรัพย์สินหรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันในชั้นอุทธรณ์ไม่เกินสองแสนบาท หรือไม่เกินจำนวนที่กำหนดใน พระราชกฤษฎีกาห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์คำพิพากษาของศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศในปัญหาข้อเท็จจริง เว้นแต่ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีนั้น ได้ทำความเห็นแย้งไว้หรือ ได้รับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ได้ หรือถ้าไม่มีความเห็นแย้งหรือ คำรับรองเช่นว่านี้ต้องได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์เป็นหนังสือจากอธิบดี ผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคแล้วแต่กรณี

มาตรา 42 การขอให้ผู้พิพากษาซึ่งนั่งพิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรับรองว่ามีเหตุอันควรอุทธรณ์ ได้ หรือการขอให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคอนุญาตให้อุทธรณ์ ให้ผู้อุทธรณ์ ยื่นคำร้องถึงผู้พิพากษาผู้นั่งพิจารณาคดีคนใดคนหนึ่งหรืออธิบดี ผู้พิพากษาศาลนั้น แล้วแต่กรณี พร้อมกับคำฟ้องอุทธรณ์ต่อ

ศาล ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเมื่อศาลได้รับคำร้อง เช่นว่านั้นแล้ว ให้ศาลส่งคำร้องพร้อมด้วยสำนวนความไปยังผู้พิพากษา หรืออธิบดีผู้พิพากษาศาลดังกล่าว แล้วแต่กรณี

มาตรา 43 ให้ประธานศาลฎีกาจัดตั้งแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศขึ้นในศาลฎีกาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดี ทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่อุทธรณ์ขึ้นมาในการนี้ให้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยเร็ว

มาตรา 44 ในคดีที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรับอุทธรณ์ส่งมาให้ศาลฎีกานั้น หากศาลฎีกาพิจารณาเห็นว่าอุทธรณ์ดังกล่าวต้องห้ามตามกฎหมาย ให้พิพากษายกอุทธรณ์ แต่ถ้าศาลฎีกาพิจารณาเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเป็นต้องแก้ไขข้อผิดพลาด จะรับพิจารณาพิพากษาคดีที่ต้องห้าม อุทธรณ์ดังกล่าวนั้นก็ได้อีก

มาตรา 45 ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาว่าด้วยการพิจารณาพิพากษาและการชี้ขาดตัดสินคดีใน ชั้นอุทธรณ์และชั้นฎีกามาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาและ การชี้ขาดตัดสินคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ในศาลฎีกาโดยอนุโลม

บทเฉพาะกาล

มาตรา 46 คดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาพิพากษาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลชั้นต้น ในวันเปิดทำการของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่ได้จัดตั้งขึ้นมาตาม มาตรา 5 ให้ศาลชั้นต้นนั้นคงพิจารณาพิพากษาต่อไปจนเสร็จ โดยถือว่าคดีนั้นมีใช้คดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ถ้าคู่ความ ทุกฝ่ายตกลงกันร้องขอให้โอนคดีนั้นไปพิจารณาพิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางเปิดทำการ ก็ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้นรับคดีไว้พิจารณาพิพากษา ต่อไป

มาตรา 47 ในระหว่างที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางยังมิได้เปิดทำการในท้องที่ใดให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลางมีเขตในท้องที่นั้นด้วย ในคดีแพ่ง โจทก์จะยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือต่อศาลจังหวัดที่มีมูลคดีเกิดขึ้นในเขตศาลก็ได้และในคดีอาญา โจทก์จะยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่ความผิดเกิดขึ้น อ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น หรือจำเลยมีที่อยู่หรือถูกจับได้หรือท้องที่ ที่เจ้าพนักงานทำการสอบสวนจำเลยก็ได้ให้ศาลจังหวัดแจ้งไปยัง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางรับคดีนั้นไว้แล้ว จะ

ออกไปทำการไต่สวนมูลฟ้อง นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลจังหวัดแห่งท้องที่นั้น หรือจะกำหนดให้ทำการไต่สวนมูลฟ้อง นั่งพิจารณาและพิพากษาคดี ณ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางก็ได้ ตามที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง จะเห็นสมควร

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางอาจ ขอให้ศาลจังหวัดแห่งท้องที่ที่โจทก์ยื่นคำฟ้องไว้หรือศาลจังหวัดอื่นใด ดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ อันมิใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท แห่งคดีได้ตามความจำเป็น ในกรณีเช่นว่านี้ให้ศาลจังหวัดนำวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศใน หมวด 3 มาใช้บังคับแก่การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลนั้น

ให้ศาลจังหวัดที่โจทก์ยื่นฟ้องไว้หรือศาลจังหวัดอื่นตามวรรคสอง มีอำนาจออกหมายจับหรือปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
บรรหาร ศิลปอาชา
นายกรัฐมนตรี

*หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดย ที่คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นคดีที่มีลักษณะพิเศษแตกต่างจากคดีอาญาและคดีแพ่งโดยทั่วไป ซึ่งหาก ได้รับการพิจารณาโดยผู้พิพากษาซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยมีบุคคลภายนอกซึ่งมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวเข้า มาร่วมพิจารณาและพิพากษาคดีด้วย จะทำให้การพิจารณาคดีเป็น ไปโดยรวดเร็วมีประสิทธิภาพและเหมาะสมยิ่งขึ้น สมควรจัดตั้ง ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขึ้นเพื่อพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ โดย มีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และเที่ยงธรรมยิ่งขึ้นจึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ภาคผนวก ข

ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยอนุมัติประธานศาลฎีกาออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการรับฟังพยานหลักฐานใช้บังคับในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และศาลอื่นที่มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2540”

ข้อ 2. ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ลักษณะ 1

ความแพ่ง

หมวด 1

บททั่วไป

การแก้ไขกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบหรือผิดหลง

ข้อ 3. เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม ศาลอาจสั่งให้คู่ความที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาผิดระเบียบหรือผิดหลงทำการแก้ไขให้ถูกต้องได้ภายในระยะเวลาและเงื่อนไขที่ศาลเห็นสมควรกำหนด เว้นแต่ข้อที่ผิดระเบียบหรือผิดหลงนั้นจะเกิดจากความจงใจหรือละเลยเพิกเฉยของคู่ความฝ่ายนั้น อันเป็นการเอาเปรียบคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง การดำเนินกระบวนการพิจารณาตามที่คู่ความตกลงกัน

ข้อ 4. คู่ความอาจตกลงกันยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาไปตามที่คู่ความตกลงกัน ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม จะอนุญาตตามคำร้องนั้นก็ได้ เว้นแต่การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่คู่ความร้องขอเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

วิธีการติดต่อระหว่างศาล

ข้อ 5. เพื่อให้กระบวนการพิจารณาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเที่ยงธรรม การติดต่อระหว่างศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกับศาลอื่นอาจทำโดยโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นแทนการติดต่อโดยทางไปรษณีย์ด่วนพิเศษหรือประกอบกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความจำเป็นเร่งด่วนและความเหมาะสมแก่ลักษณะเนื้อหาของเรื่องที่ทำกรติดต่อ รวมทั้งจำนวนและลักษณะของเอกสาร หรือวัตถุอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

หมวด 2

การดำเนินกระบวนการพิจารณา

คำฟ้อง

ข้อ 6. คำฟ้องที่แสดงให้พอเข้าใจได้ถึงสภาพแห่งข้อหาข้ออ้างที่อาศัยเป็นหลักแห่งข้อหา และคำขอบังคับ ให้ถือว่าเป็นคำฟ้องที่ชอบด้วยกฎหมาย

ถ้าจำเลยให้การต่อสู้ว่าไม่เข้าใจคำฟ้องในส่วใด ศาลอาจสั่งให้โจทก์แก้ไขเพิ่มเติมคำฟ้อง โดยอธิบายรายละเอียดในส่วนนั้นให้ชัดเจนขึ้นก็ได้ และจำเลยมีสิทธิแก้ไขเพิ่มเติมคำให้การในส่วนคำฟ้องที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้

ความในวรรคสองให้ใช้บังคับแก่การให้การแก้ฟ้องแย้งโดยอนุโลม

เอกสารท้ายคำฟ้องหรือคำให้การ

ข้อ 7. หากคำฟ้องหรือคำให้การอ้างถึงเอกสารใดที่คู่ความประสงค์จะนำมาเป็นพยานหลักฐานในประเด็นแห่งคดี และเอกสารนั้นอยู่ในความครอบครองของผู้อ้าง ให้แนบสำเนาเอกสารดังกล่าวมาพร้อมกับคำฟ้องหรือคำให้การด้วย เว้นแต่ศาลจะอนุญาตให้ยื่นได้ภายหลังเมื่อมีเหตุอันสมควรหรือศาลเห็นว่าไม่สามารถยื่นได้เพราะเหตุอื่น

สำเนาเอกสารดังกล่าวให้หมายความรวมถึงวัตถุที่ใช้บันทึกข้อมูลหรือสื่อความหมายโดยวิธีอื่นนอกจากการเขียนและพิมพ์ด้วย ทั้งนี้ การยื่นวัตถุดังกล่าวให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ศาลกำหนด

การยื่นคำคู่ความต่อศาลจังหวัด

ข้อ 8. ในระหว่างที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคยังมีได้เปิดทำการในท้องที่ใด เมื่อโจทก์ยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้โจทก์จัดทำสำเนาคำฟ้องสำหรับศาลจังหวัดด้วยหนึ่งชุด แล้วให้ศาลจังหวัดส่งต้นฉบับมายังศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยเร็ว เพื่อมีคำสั่ง และแจ้งคำสั่งดังกล่าวพร้อมกับส่งหมายเรียกจำเลยเพื่อแก้คดี ถ้าหากมีไปยังศาลจังหวัดโดยเร็วเช่นกัน

ข้อ 9. ให้ศาลจังหวัดแจ้งคำสั่งที่ได้รับจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางให้โจทก์ทราบโดยเร็วและในกรณีที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำสั่งรับคำฟ้อง ให้โจทก์ร้องขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของศาลจังหวัดภายในเจ็ดวันนับแต่วันทราบคำสั่ง เพื่อให้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลย

เมื่อได้ส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยแล้ว ให้จำเลยยื่นคำให้การต่อศาลจังหวัดภายในสิบห้าวัน โดยจัดทำสำเนาสำหรับศาลจังหวัดด้วยหนึ่งชุด และให้ศาลจังหวัดส่งต้นฉบับคำให้การพร้อมรายงานการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องมายังศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยเร็ว เพื่อมีคำสั่ง หากจำเลยมิได้ยื่นคำให้การ ก็ให้ศาลจังหวัดแจ้งให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางทราบในทันทีที่ระยะเวลาซึ่งกำหนด ให้ยื่นคำให้การนั้นได้สิ้นสุดลง พร้อมกับส่งรายงานการส่งหมายเรียกและสำเนาคำฟ้องมาด้วย เพื่อมีคำสั่งแสดงว่าจำเลยขาดนัดยื่นคำให้การตามข้อ 11

เมื่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำสั่งตามวรรคสองแล้ว ให้รีบนำเสนออธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง เพื่อกำหนดวันเวลาและศาลที่จะนั่งพิจารณาพิพากษาคดีตามความเหมาะสม และให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางแจ้งศาลจังหวัดเพื่อให้แจ้งกำหนดวันเวลาและศาลที่จะนั่งพิจารณาพิพากษาคดีนั้นให้คู่ความทราบโดยเร็ว

ข้อ 10. ถ้าจำเลยฟ้องแย้งรวมมาในคำให้การที่ยื่นต่อศาลจังหวัด ให้นำข้อ 8 และข้อ 9 มาใช้บังคับแก่การสั่งฟ้องแย้งและการให้การแก้ฟ้องแย้งโดยอนุโลม การขาดนัดยื่นคำให้การ

ข้อ 11. ถ้าจำเลยหรือ โจทก์มิได้ยื่นคำให้การหรือคำให้การแก้ฟ้องแย้งภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ ให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำสั่งแสดงว่าจำเลยหรือโจทก์ขาดนัดยื่นคำให้การโดยพลัน

การขอให้คุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้อง

ข้อ 12. คำขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 65 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 หรือตามมาตรา 77 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 หรือตามมาตรา 116 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 หรือตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีเหตุที่จะฟ้องบุคคลอื่นเป็นจำเลย และมีเหตุเพียงพอที่จะทำให้เชื่อว่าสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้น รวมทั้งจะต้องมีบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงของผู้รู้เห็นเหตุแห่งการขอนั้นเพื่อสนับสนุนข้ออ้างดังกล่าว

ข้อ 13. ในการพิจารณาคำขอตามข้อ 12 ให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า

(1) คำขอที่ยื่นและในโอกาสที่ยื่นคำขอนั้นมีเหตุสมควร และมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอนั้นได้ และ

(2) สภาพแห่งความเสียหายของผู้ขอไม่สามารถที่จะได้รับชดใช้เป็นตัวเงินหรือทดแทนด้วยสิ่งอื่นใดได้ หรือผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยไม่อยู่ในฐานะที่จะชดใช้หรือทดแทนความเสียหายแก่ผู้ขอ หรือกรณีเป็นการยากที่จะบังคับคดีเอาแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้นได้ภายหลัง

ทั้งนี้ โดยให้คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากกว่ากันเพียงใด เป็นสำคัญถ้า

ศาลมีคำสั่งให้ยกคำขอนั้น คำสั่งเช่นนี้ให้เป็นที่สุด

ข้อ 14. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 13 ให้ศาลแจ้งคำสั่งนั้นให้ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยทราบโดยไม่ชักช้า

คำสั่งศาลตามวรรคหนึ่งนั้นให้มีผลบังคับแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ทันที ถึงแม้ว่าผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยจะยังมีได้รับแจ้งคำสั่งเช่นว่านั้นก็ตาม

ข้อ 15. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 13 ให้ศาลพิเคราะห์ถึงความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นแก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยแล้วสั่งให้ผู้ขอวางเงินหรือหาประกันมาให้ตามจำนวนภายในระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไขอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรสำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นดังกล่าว

ข้อ 16. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 13 ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่นคำขอให้ศาลยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าว คำสั่งเช่นนี้ให้เป็นที่สุด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจมีคำขอรวมไปกับคำขอให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นหรือยื่นคำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือ

เปลี่ยนแปลงคำสั่งเดิมดังกล่าว ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ และเมื่อศาลทำการไต่สวนแล้วเห็นว่าคำสั่งเดิมที่ถูกยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการสั่งโดยศาลมีความเห็นหลงไปว่ามีเหตุที่จะฟ้องผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยนั้น หรือมีเหตุเพียงพอที่จะสั่งอนุญาตโดยความผิดหรือเลินเล่อของผู้ขอ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ข้อ 17. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 13 ถ้าผู้ขอมิได้ฟ้องคดีเกี่ยวกับคำขอที่มีคำสั่งอนุญาตนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิกเมื่อครบกำหนดดังกล่าว

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยอาจยื่นคำขอต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ถือว่าคำสั่งนั้นเป็นอันยกเลิก ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ตนได้ และให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ขอชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่จะถูกฟ้องเป็นจำเลยได้ตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร และถ้าผู้ขอไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ศาลมีอำนาจบังคับผู้ขอเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ข้อ 18. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามข้อ 13 ถ้าผู้ขอฟ้องคดีเกี่ยวกับคำขอที่มีคำสั่งอนุญาตนั้นภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้คำสั่งอนุญาตนั้นหรือคำสั่งอนุญาตที่ศาลมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงตามข้อ 16 วรรคหนึ่งมีผลใช้บังคับต่อไป เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งตามคำขอของจำเลยให้ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น และให้นำมาตรา 260 มาตรา 261 และมาตรา 263 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 19. ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาสืบและการห้ามโฆษณาตามข้อ 24 และการสืบพยานบุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อ 32 มาใช้แก่การพิจารณาตามข้อ 13 และข้อ 15 ถึงข้อ 18 โดยอนุโลม

การขอให้สืบพยานหลักฐานไว้ก่อน

ข้อ 20. คำร้องขอหรือคำร้องให้ศาลมีคำสั่งให้สืบพยานหลักฐานไว้ก่อนตามมาตรา 28 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ต้องบรรยายข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีความจำเป็นที่จะต้องสืบพยานหลักฐานไว้ก่อน และในกรณีที่ยังมิได้ฟ้องคดีต้องบรรยายข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีเหตุที่จะฟ้องหรือถูกฟ้องด้วย

ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินตามมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว คำร้องต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงที่แสดงว่ามีเหตุฉุกเฉินซึ่งหากแจ้งให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องทราบก่อนแล้ว พยานหลักฐานดังกล่าวจะถูกทำให้เสียหาย สูญหาย ทำลาย หรือมีเหตุอื่นใดที่จะทำให้ยากแก่การนำมาสืบในภายหลังได้

ข้อ 21. ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำร้องให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐานในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินตามข้อ 20 วรรคสอง ศาลอาจสั่งให้ผู้ขอวางหลักประกันตามจำนวนภายในระยะเวลาและกำหนดเงื่อนไขอย่างใดตามที่ศาลเห็นสมควรสำหรับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นก็ได้

ข้อ 22. ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยการพิจารณาถ่วงและการห้ามโฆษณาตามข้อ 24 และการสืบพยานบุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพตามข้อ 32 มาใช้บังคับแก่การพิจารณาตามข้อ 20 และข้อ 21 โดยอนุโลม

เอกสารภาษาต่างประเทศ

ข้อ 23. ถ้าเอกสารที่ส่งต่อศาลได้ทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ และคู่ความตกลงกันว่าไม่ต้องทำคำแปลทั้งฉบับหรือแต่บางส่วน และศาลเห็นว่ามิใช่พยานหลักฐานในประเด็นหลักแห่งคดี ศาลจะอนุญาตให้ส่งเอกสารนั้นเป็นพยานหลักฐานต่อศาลโดยไม่ต้องทำคำแปลก็ได้

การพิจารณาถ่วงและการห้ามโฆษณา

ข้อ 24. เพื่อความเหมาะสม หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา หรือเพื่อมิให้เกิดความเสียหายแก่ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศของคู่ความ คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีคำขอหรือถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรที่จะให้มีการเปิดเผยข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่างๆ ทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคดี ศาลจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้ก็ได้

(1) ห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แล้วดำเนินการพิจารณาไปโดยไม่เปิดเผย หรือ

(2) ห้ามมิให้โฆษณาข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่างๆ เช่นว่านั้น

ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งดังกล่าวหรือไม่ คำสั่งหรือคำพิพากษาชี้ขาดคดีของศาลต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผย และมีให้ถือว่ากรออกโฆษณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคำสั่งหรือคำพิพากษานั้นหรือย่อเรื่องแห่งคำสั่งหรือคำพิพากษาโดยเป็นกลางและถูกต้องนั้นเป็นการผิดกฎหมายการบันทึกคำเบิกความของพยาน

ข้อ 25. การบันทึกคำเบิกความของพยาน ศาลอาจมอบให้เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้บันทึก และอ่านคำเบิกความนั้นให้พยานฟังแทนก็ได้

ข้อ 26. นอกจากจะบันทึกถ้อยคำของพยานไว้ในสำนวนเพื่ออ่านและให้พยานลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐานแล้ว ศาลอาจกำหนดให้มีการบันทึกการเบิกความของพยาน โดยใช้เครื่องมือในการบันทึกเสียงหรือภาพและเสียงอีกด้วยก็ได้

หมวด 3

พยานหลักฐาน

การกำหนดแนวทางการดำเนินคดี

ข้อ 27. ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 183 และมาตรา 183 ทวิ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ก่อนมีการสืบพยานศาลอาจสั่งให้คู่ความทุกฝ่ายมาศาล เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินคดี เช่น

(1) โกล่เกลี่ยเพื่อให้เกิดการประนีประนอมยอมความหรือนำวิธีการอนุญาโตตุลาการมาใช้

(2) กำหนดระยะเวลาทั้งหมดในการดำเนินคดี

(3) กำหนดวัน เวลา วิธีการ และขั้นตอนในการดำเนินคดีที่จำเป็น เช่น จำนวนและรายละเอียดเกี่ยวกับพยานที่จะนำมาเบิกความ บันทึกถ้อยคำแทนการสืบพยานบุคคล พยานผู้เชี่ยวชาญ พยานเอกสาร และพยานหลักฐานที่ต้องการให้ศาลเรียกจากคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการเดินเผชิญสืบและการส่งประเด็นไปสืบยังศาลอื่น เป็นต้น

(4) กำหนดรายละเอียดและระยะเวลาเกี่ยวกับการทดลองทางเทคนิค หรือวิทยาศาสตร์ เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดี

(5) กำหนดตัวผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญตามมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539

การทบทวนความจำของพยาน

ข้อ 28. ภายใต้บังคับบทบัญญัติมาตรา 113 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อพยานเบิกความถึงรายละเอียดของข้อเท็จจริงใดแห่งคดี ซึ่งพยานไม่สามารถจำข้อเท็จจริงอันเป็นรายละเอียดนั้นได้ พยานอาจอุทธรณ์ทบทวนความจำของพยานประกอบการเบิกความโดยได้รับอนุญาตจากศาล

คู่ความอีกฝ่ายอาจร้องต่อศาลขอตรวจดูบันทึกทบทวนความจำของพยานดังกล่าวได้ เมื่อพยานเบิกความเสร็จ และหากศาลเห็นสมควร อาจรวมบันทึกทบทวนความจำของพยานนั้นไว้ในสำนวนก็ได้

การเสนอบันทึกถ้อยคำในการสืบพยานบุคคล

ข้อ 29. เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้คู่ความเสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นของผู้ที่ตนประสงค์จะอ้างเป็นพยานแทนการซักถามผู้ให้ถ้อยคำเป็นพยานต่อหน้าศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้

คู่ความที่ประสงค์จะขอเสนอบันทึกถ้อยคำแทนการซักถามพยานตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นคำร้องแสดงความจำนงพร้อมเหตุผลต่อศาลก่อนวันสืบพยานบุคคลนั้น ให้ศาลพิจารณากำหนดระยะเวลาที่คู่ความจะต้องยื่นบันทึกถ้อยคำดังกล่าวต่อศาลและส่งสำเนาบันทึกถ้อยคำนั้นให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง เมื่อมีการยื่นบันทึกถ้อยคำต่อศาลแล้ว คู่ความที่ยื่น ไม่อาจขอถอนบันทึกถ้อยคำนั้น และให้ถือว่าบันทึกถ้อยคำดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในคดีแล้ว

ให้ผู้ให้ถ้อยคำมาศาลเพื่อเบิกความตอบคำถามค้านและคำถามดึงของคู่ความ หากผู้ให้ถ้อยคำไม่มาศาล ให้ศาลปฏิเสธที่จะรับฟังบันทึกถ้อยคำของผู้นั้นเป็นพยานหลักฐานในคดี แต่ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จะรับฟังบันทึกถ้อยคำที่ผู้ให้ถ้อยคำมิได้มาศาลนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นก็ได้

ในกรณีที่คู่ความตกลงกันให้พยานไม่ต้องมาศาล หรือคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ตั้งใจถามค้านพยาน ให้ศาลรับฟังบันทึกถ้อยคำดังกล่าวเป็นพยานหลักฐานในคดี

ข้อ 30. บันทึกถ้อยคำตามข้อ 29 ให้มีรายการดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อศาล และเลขคดี
- (2) วัน เดือน ปี และสถานที่ที่ทำการบันทึกถ้อยคำ
- (3) ชื่อและสกุลของคู่ความ
- (4) ชื่อ สกุล อายุ ที่อยู่ อาชีพ และความเกี่ยวข้องกับคู่ความของผู้ให้ถ้อยคำ

(5) รายละเอียดแห่งข้อเท็จจริง และหรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำ

(6) ลายมือชื่อผู้ให้ถ้อยคำ

ห้ามมิให้แก้ไขเพิ่มเติมบันทึกถ้อยคำที่ได้ยื่นไว้แล้วต่อศาล เว้นแต่เป็นรายการใน (1) ถึง (3) หรือเป็นการแก้ไขข้อผิดพลาดหรือผิดหลงเล็กน้อย

บันทึกถ้อยคำแทนการสืบพยานบุคคลของผู้ให้ถ้อยคำซึ่งอยู่ต่างประเทศ

ข้อ 31. เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริง หรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำซึ่งมีถิ่นที่อยู่ในต่างประเทศต่อศาลแทนการนำผู้ให้ถ้อยคำมาเบิกความเป็นพยานต่อหน้าศาลทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ ทั้งนี้บันทึกถ้อยคำดังกล่าวให้เป็นไปตามที่ระบุในข้อ 30 หรือตามกฎหมายของประเทศที่บันทึกถ้อยคำนั้นได้ทำขึ้น

การสืบพยานบุคคลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ

ข้อ 32. เมื่อคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้ทำการสืบพยานบุคคลที่อยู่นอกศาลโดยระบบการประชุมทางจอภาพ (VIDEO CONFERENCE) ได้ โดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างพยานเป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย และไม่ให้ถือว่าค่าใช้จ่ายนั้นเป็นค่าฤชาธรรมเนียมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาซึ่งศาลอาจพิพากษาให้คู่ความฝ่ายอื่นรับผิดชอบได้ตามมาตรา 161 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง การสืบพยานตามวรรคหนึ่งให้ถือเสมือนว่าพยานเบิกความในห้องพิจารณาของศาล

การรับฟังข้อมูลคอมพิวเตอร์

ข้อ 33. ศาลอาจรับฟังข้อมูลที่บันทึกโดย เครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นพยานหลักฐานในคดีได้ หาก

(1) การบันทึกข้อมูลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือ การประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นการกระทำตามปกติในการประกอบกิจการของผู้ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ และ

(2) การบันทึกและการประมวลผลข้อมูลเกิดจากการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ปฏิบัติงานตามขั้นตอนการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์อย่างถูกต้อง และแม้หากมีกรณีการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ขัดข้องก็ไม่กระทบถึงความถูกต้องของข้อมูลนั้น

การกระทำตามปกติของผู้ใช้ตาม (1) และความถูกต้องของการบันทึกและการประมวลผลข้อมูลตาม (2) ต้องมีคำรับรองของบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือดำเนินการนั้น

ข้อ 34. คู่ความที่ประสงค์จะเสนอข้อมูลที่บ้านทีกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์จะต้องระบุข้อมูลที่จะอ้างไว้ในบัญชีระบุพยานตามมาตรา 88 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พร้อมยื่นคำแถลงแสดงความจำนงเช่นนั้น และคำรับรองตามข้อ 33 วรรคสองกับสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้น ในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งมารับไปจากเจ้าพนักงานศาล เว้นแต่

(1) สื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นอยู่ในความครอบครองของคู่ความฝ่ายอื่น หรือของบุคคลภายนอก ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตส่งคำรับรองตามข้อ 33 วรรคสอง และสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลและขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นมาจากผู้ครอบครอง โดยให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงนั้นมีหน้าที่ติดตามเพื่อให้ได้สื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นมาแสดงต่อศาลในวันสืบพยาน หรือในวันอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

(2) ถ้าการทำสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้น จะทำให้กระบวนการพิจารณาล่าช้าหรือเป็นที่เสื่อมเสียแก่คู่ความซึ่งอ้างอิงข้อมูลนั้น หรือมีเหตุผลแสดงว่าไม่อาจส่งสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นให้แล้วเสร็จภายในเวลาตามที่กำหนดไว้ ให้คู่ความฝ่ายที่อ้างอิงข้อมูลยื่นคำขอโดยทำเป็นคำร้องต่อศาล ขออนุญาตส่งสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลและขอให้นำสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นมาแสดงต่อศาลในวันสืบพยานหรือในวันอื่นตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนด

ถ้าคู่ความฝ่ายที่อ้างอิงไม่สามารถนำสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นมาแสดงต่อศาลได้ภายในเวลาตามวรรคหนึ่ง ศาลจะกำหนดให้ทำการตรวจข้อมูลดังกล่าว ณ สถานที่ เวลา และภายในเงื่อนไขตามที่ศาลเห็นสมควรแล้วแต่สภาพแห่งข้อมูลนั้นๆ ก็ได้

ถ้าคู่ความที่ประสงค์จะอ้างอิงข้อมูลที่บ้านทีกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง ห้ามมิให้ศาลรับฟังข้อมูลนั้นเป็นพยานหลักฐาน แต่ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจะรับฟังข้อมูลเช่นนั้นเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นด้วยก็ได้

ข้อ 35. คู่ความฝ่ายที่ถูกอีกฝ่ายหนึ่งอ้างอิงข้อมูลที่บ้านทีกโดยเครื่องคอมพิวเตอร์หรือประมวลผลโดยเครื่องคอมพิวเตอร์มาเป็นพยานหลักฐานยันตน อาจยื่นคำแถลงต่อศาลก่อนการสืบข้อมูลนั้นเสร็จคัดค้านการอ้างอิงข้อมูลนั้น โดยเหตุที่ว่าข้อมูลดังกล่าวไม่เข้าเงื่อนไขของการรับฟังตามข้อ 33 หรือสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นปลอม หรือสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลนั้นไม่ถูกต้องทั้งหมดหรือบางส่วน เว้นแต่จะแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่ามีเหตุอันสมควรที่ไม่อาจทราบเหตุแห่งการคัดค้านได้ก่อนเวลาดังกล่าว คู่ความฝ่ายนั้นอาจยื่นคำร้องขออนุญาตคัดค้านการอ้างอิงข้อมูลหรือสื่อหรือสำเนาสื่อที่บ้านทีกข้อมูลเช่นนั้นต่อศาลไม่ว่าเวลาใดๆ ก่อนพิพากษาคดี และถ้าศาลเห็นว่าคู่ความฝ่ายนั้นไม่อาจยกข้อคัดค้านได้ก่อนนั้นและคำร้องนั้นมีเหตุผลฟังได้ ก็ให้ศาลอนุญาตตามคำร้องใน

กรณีที่มีการคัดค้านดังกล่าวมานี้ให้นำมาตรา 126 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ถ้าคู่ความซึ่งประสงค์จะคัดค้านไม่คัดค้านการอ้างข้อมูลดังกล่าวเสียก่อนการสืบข้อมูลนั้นเสร็จ หรือศาลไม่อนุญาตให้คัดค้านภายหลัง ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายนั้นคัดค้านการอ้างข้อมูลนั้นเป็นพยานหลักฐาน แต่ทั้งนี้ไม่ตัดอำนาจของศาลในการที่จะไต่สวนและชี้ขาดในเรื่องเงื่อนไขของการรับฟังข้อมูลนั้นตามข้อ 33 หรือในเรื่องความแท้จริงหรือถูกต้องของสื่อหรือสำเนาสื่อที่บันทึกข้อมูลเช่นนั้น ในเมื่อศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ข้อ 36.ให้นำข้อกำหนดข้อ 33 ถึงข้อ 35 มาใช้บังคับแก่การรับฟังข้อมูลที่บันทึกไว้ในหรือได้มาจากไมโครฟิล์ม สื่อบันทึกอิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อทางเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นโดยอนุโลม

การรับฟังพยานบอกเล่า

ข้อ 37. ศาลอาจรับฟังพยานบอกเล่าเป็นพยานหลักฐานประกอบพยานหลักฐานอื่นได้เมื่อศาลเห็นว่า

(1) ตามสภาพ ลักษณะ แหล่งที่มา และข้อเท็จจริงแวดล้อมการบอกเล่า พยานบอกเล่านั้นมีความน่าเชื่อถือได้ว่าจะพิสูจน์ความจริงได้ หรือ

(2) มีเหตุจำเป็น เนื่องจากไม่สามารถนำบุคคลซึ่งเป็นผู้ที่ได้เห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความในเรื่องที่จะให้การเป็นพยานนั้นมาด้วยตนเองโดยตรงเบิกความเป็นพยานได้ และมีเหตุผลสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมที่จะรับฟังพยานบอกเล่านั้น

ข้อความซึ่งเป็นการบอกเล่าที่พยานบุคคลใดเบิกความต่อศาลก็ดี หรือที่บันทึกไว้ในเอกสารหรือวัตถุอื่นใดซึ่งอาจเป็นพยานหลักฐานต่อศาลก็ดี หากนำเสนอเพื่อพิสูจน์ความจริงแห่งข้อความนั้น ให้ถือเป็นพยานบอกเล่า

การวินิจฉัยขังน้ำหนักพยานหลักฐาน

ข้อ 38. ในการวินิจฉัยว่าบันทึกถ้อยคำที่ผู้ให้ถ้อยคำมิได้มาศาลตามข้อ 29 วรรคสาม หรือวรรคสี่ บันทึกถ้อยคำตามข้อ 31 หรือพยานบอกเล่าตามข้อ 37 มีน้ำหนักให้เชื่อฟังได้หรือไม่ และเพียงใดนั้น ศาลต้องกระทำด้วยความระมัดระวัง โดยคำนึงถึงสภาพ ลักษณะ และแหล่งที่มาของบันทึกถ้อยคำหรือพยานบอกเล่านั้นด้วย

การสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมของศาล

ข้อ 39. เมื่อศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมเป็นการจำเป็นที่จะต้องนำพยานหลักฐานอื่นอันเกี่ยวกับประเด็นในคดีรวมทั้งเอกสารหรือวัตถุใดที่อยู่ในความครอบครองหรือการดูแลรักษาของกลุ่มความฝ่ายใดมาสืบเพิ่มเติม ให้ศาลทำการสืบพยานหลักฐานต่อไป ซึ่งอาจรวมทั้งการที่จะเรียกพยานที่สืบแล้วมาสืบใหม่ด้วย โดยไม่ต้องมีฝ่ายใดร้องขอ

ลักษณะ 2

ความอาญา

หมวด 1

บททั่วไป

การจัดหาล่าม

ข้อ 40. ในการคัดฟ้อง ฝ่ายซึ่ง ได้สวนมูลฟ้องซึ่งจำเลยมาศาล หรือพิจารณา ให้ศาลหาล่ามหรือล่ามภาษามือให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่สามารถพูดหรือเข้าใจภาษาไทยได้ หรือไม่ สามารถพูดหรือได้ยิน หรือสื่อความหมายได้ โดยให้ศาลจ่ายค่าป่วยการแก่ล่ามที่ศาลตั้งตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าป่วยการแก่ล่ามและล่ามภาษามือที่ศาลจัดหาให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การปล่อยชั่วคราว

ข้อ 41. ผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว เว้นแต่จะมีเหตุจำเป็นที่ต้องควบคุมหรือขังผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นไว้

การนำบทบัญญัติลักษณะ 1 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ 42. นอกจากที่บัญญัติไว้ในลักษณะนี้ให้นำบทบัญญัติลักษณะ 1 ความแห่งด้วยวิธีการติดต่อระหว่างศาลตามข้อ 5 การขอให้คุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องตามข้อ 12 ถึงข้อ 19 การขอให้สืบพยานหลักฐานไว้ก่อนตามข้อ 20 ถึงข้อ 22 เอกสารภาษาต่างประเทศตามข้อ 23 การพิจารณาลับและการห้ามโฆษณาตามข้อ 24 การบันทึกคำเบิกความของพยานตามข้อ 25 และข้อ 26 การทบทวนความจำของพยานตามข้อ 28 การสืบพยานบุคคลโดยระบบการประทุมทางจอภาพตามข้อ 32 การรับฟังข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามข้อ 33 ถึงข้อ 36 การรับฟังพยานบอกเล่าตามข้อ 37 การ

วินิจฉัยชี้แจงนำนักพยานหลักฐานตามข้อ 38 และการสืบพยานหลักฐานเพิ่มเติมของศาลตามข้อ 39 มาใช้บังคับแก่ความอาญาโดยอนุโลม

หมวด 2

การดำเนินกระบวนการพิจารณา

การยื่นคำร้องขอหมายค้น ผัดฟ้อง หรือฝากขังต่อศาลจังหวัด

ข้อ 43. ในระหว่างที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคยังมีได้เปิดทำการในท้องที่ใด เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอหมายค้น ผัดฟ้องหรือฝากขังต่อศาลจังหวัดตามมาตรา 47 ประกอบมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้ศาลจังหวัดดำเนินการและมีคำสั่งต่อไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 หรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 ซึ่งนำมาใช้บังคับโดยพระราชบัญญัติให้นำวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับในศาลจังหวัด พ.ศ. 2520 แล้วแต่กรณี

การยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัด

ข้อ 44. ในกรณีที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศภาคยังมีได้เปิดทำการในท้องที่ใด เมื่อโจทก์ยื่นคำฟ้องต่อศาลจังหวัดตามมาตรา 47 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้โจทก์จัดทำสำเนาสำหรับศาลจังหวัดด้วยหนึ่งชุดและถ้าคำฟ้องถูกต้องตามกฎหมายแล้วให้ศาลจังหวัดดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(1) ในคดีราษฎรเป็นโจทก์ให้ศาลจังหวัดส่งต้นฉบับคำฟ้องมายังศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยเร็ว เพื่อให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางกำหนดวันเวลาและศาลที่จะนั่งไต่สวนมูลฟ้องตามความเหมาะสมและให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางแจ้งศาลจังหวัดเพื่อให้แจ้งกำหนดวันเวลาและศาลที่จะนั่งไต่สวนมูลฟ้องนั้นให้โจทก์ทราบโดยเร็ว และสั่งให้โจทก์นำส่งหมายนัดและสำเนาคำฟ้องให้จำเลยต่อไป แต่ถ้าคดีนั้นพนักงานอัยการได้ฟ้องจำเลยโดยข้อหาอย่างเดียวกันแล้ว ให้จัดการตาม (2)

(2) ในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ ให้ศาลจังหวัดส่งสำเนาคำฟ้องแก่จำเลยรายตัวได้อ่านและอธิบายฟ้องให้จำเลยฟัง สอบถามคำให้การของจำเลย และส่งคืนฉบับคำฟ้องพร้อมกับคำให้การของจำเลย ถ้าหากมี มายังศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางโดยเร็ว เพื่อให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางมีคำสั่งไต่สวนมูลฟ้องหรือประทับฟ้อง แล้วนำเสนออธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางเพื่อกำหนดวันเวลาที่จะนั่งไต่สวนมูลฟ้องหรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีตามความเหมาะสมและให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางแจ้งให้ศาลจังหวัดทราบและดำเนินการโดยเร็ว เพื่อแจ้งให้คู่ความทราบกำหนดวันเวลาและศาลที่จะนั่งไต่สวนมูลฟ้องหรือนั่งพิจารณาและพิพากษาคดีนั้นกับเพื่อให้ได้ตัวจำเลยมาศาลตามกำหนดนัด

ในกรณีตาม (2) หากจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องและเป็นคดีที่ศาลจะพิพากษาโดยไม่มีสืบพยานหลักฐานได้ ศาลจังหวัดและศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางพึงใช้วิธีการตามข้อ 5 ในการติดต่อระหว่างกันให้มากที่สุด เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีสามารถกระทำได้ในวันที่จำเลยให้การรับสารภาพนั้นหรือในวันทำการปกติถัดไป ทั้งนี้โดยไม่เป็นการเสื่อมเสียสิทธิของจำเลยในการได้รับอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว การยื่นบัญชีระบุพยานและการยื่นเอกสารเป็นพยาน

ข้อ 45. ในการไต่สวนมูลฟ้องหรือการพิจารณาคดี โจทก์ต้องยื่นต่อศาลก่อนวันไต่สวนมูลฟ้องหรือวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวันซึ่งบัญชีระบุพยาน โดยแสดงถึงรายชื่อ ที่อยู่ของบุคคลหรือผู้เชี่ยวชาญรวมทั้งประเภทและลักษณะของเอกสาร วัตถุ หรือสถานที่ซึ่ง โจทก์ประสงค์จะนำสืบ หรือขอให้ศาลไปตรวจ หรือขอให้ตั้งพยานผู้เชี่ยวชาญ แล้วแต่กรณี พร้อมทั้งสำเนาบัญชีระบุพยานดังกล่าวในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้จำเลยรับไป

สำหรับการไต่สวนในกรณีร้องขอคืนของกลางให้คู่ความที่เกี่ยวข้องยื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันไต่สวนพร้อมทั้งสำเนาบัญชีระบุพยานดังกล่าวในจำนวนที่เพียงพอเพื่อให้คู่ความที่เกี่ยวข้องรับไป

เมื่อระยะเวลาตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองล่วงพ้นไปแล้ว ถ้าศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้โจทก์หรือคู่ความที่เกี่ยวข้องยื่นบัญชีระบุพยานหรือบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมได้

ข้อ 46. เมื่อโจทก์ประสงค์จะอ้างเอกสารที่อยู่ในความครอบครองของ โจทก์เป็นพยานหลักฐานในคดี ให้โจทก์ยื่นต่อศาลก่อนวันไต่สวนมูลฟ้องหรือวันสืบพยานไม่น้อยกว่าเจ็ดวันซึ่งสำเนาเอกสารนั้นในจำนวนที่เพียงพอสำหรับจำเลย เพื่อให้มารับไปจากศาล

ในกรณีที่ศาลอนุญาตให้ยื่นบัญชีระบุพยานหรือบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมตามข้อ 45 วรรคสาม ให้โจทก์หรือคู่ความที่เกี่ยวข้องยื่นต่อศาลและส่งให้คู่ความฝ่ายอื่นซึ่งสำเนาเอกสารที่อ้าง เป็นพยานหลักฐาน พร้อมการยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติม เว้นแต่ศาลจะอนุญาตให้ยื่นสำเนาเอกสาร นั้นภายหลังเมื่อมีเหตุอันสมควร

ข้อ 47. ห้ามมิให้ศาลรับฟังพยานหลักฐานที่คู่ความฝ่ายที่อ้างมิได้แสดงความจำนงที่จะ อ้างอิงพยานหลักฐานนั้นตามข้อ 45 และข้อ 46 แต่ถ้าศาลเห็นว่าเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม จำเป็นจะต้องสืบพยานหลักฐานดังกล่าว ให้ศาลมีอำนาจอนุญาตให้สืบและรับฟังพยานหลักฐาน เช่นว่านั้น ได้กรณีที่จำเลยเบิกความเป็นพยานตนเอง

ข้อ 48. ในกรณีที่จำเลยเบิกความเป็นพยานตนเอง และคำเบิกความของจำเลยส่วนใด ส่วนหนึ่งเป็นโทษแก่จำเลยเอง ศาลอาจรับฟังคำเบิกความนั้นประกอบพยานหลักฐานอื่นของ โจทก์ ลงโทษจำเลยนั้นได้

การเสนอบันทึกถ้อยคำแทนการสืบพยานบุคคล

ข้อ 49. เมื่อคู่ความฝ่ายใดมีคำขอและศาลเห็นสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาตให้เสนอบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นของผู้ให้ถ้อยคำต่อศาลแทน การนำพยานบุคคลมาเบิกความต่อหน้าศาลในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิด ของจำเลยโดยตรงก็ได้ และให้นำบทบัญญัติลักษณะ 1 ความแห่ง ว่าด้วยการเสนอบันทึกถ้อยคำ แทนการสืบพยานบุคคลตามข้อ 29 ถึงข้อ 31 มาใช้บังคับโดยอนุโลม บันทึกความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ 50. ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นอาจทำความเห็นเป็น หนังสือส่งต่อศาลโดยไม่มาเบิกความประกอบหนังสือนั้นก็ได้ เว้นแต่ศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ให้ศาลส่งสำเนาความเห็นเป็นหนังสือดังกล่าวแก่คู่ความทุกฝ่าย หากเป็นกรณีที่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญจะต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น ให้ศาลส่งสำเนาความเห็นเป็น หนังสือนั้นแก่คู่ความทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก่อนวันเบิกความ

ลักษณะ 3 แบบพิมพ์

ข้อ 51. การแต่งตั้งบุคคลเพื่อรับคำคู่ความหรือเอกสารแทนตามบทบัญญัติมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้ทำเป็นหนังสือตามแบบพิมพ์ สปก. 1 ท้ายข้อกำหนดนี้

ข้อ 52. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นและหมายเรียกผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่คู่ความขอให้เรียกมาให้ความเห็นตามบทบัญญัติมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้ทำตามแบบ สปก. 2 และ สปก. 3 ท้ายข้อกำหนดนี้

ข้อ 53. ในการยื่นหรือส่งคำคู่ความหรือเอกสารอื่นนอกจากที่ระบุไว้ในข้อกำหนดนี้ ให้ศาล เจ้าพนักงานศาล คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องใช้แบบพิมพ์ซึ่งมีรูปแบบ ขนาด และข้อความตามที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด เว้นแต่อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางจะกำหนดเป็นอย่างอื่น

การยื่นอุทธรณ์ตามบทบัญญัติมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 ให้ใช้แบบพิมพ์อุทธรณ์แบบ (32) และแบบพิมพ์ท้ายอุทธรณ์แบบ (33) ส่วนคำแก้อุทธรณ์ให้ใช้แบบพิมพ์คำแก้อุทธรณ์แบบ (34) และแบบพิมพ์ท้ายคำแก้อุทธรณ์แบบ (35) ให้ไว้ ณ วันที่ 28 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2540

อัครวิทย์ สุมาวงศ์

(นายอัครวิทย์ สุมาวงศ์)

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลฎีกา

ช่วยทำงานในตำแหน่งอธิบดีผู้พิพากษา

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง

ภาคผนวก ค
รายงานการประชุม
คณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญา
และการค้าระหว่างประเทศ
ครั้งที่ 1/2536
วันอังคารที่ 22 มิถุนายน 2536

ผู้มาประชุม

1. นายโสภณ รัตนากร	ประธานกรรมการ
2. นายระวี หิรัญโชติ	กรรมการ
3. นายตัน เวทไว	กรรมการ
4. อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง
(นายอุดม เพ็องพุง)	กรรมการ
5. อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
(นายอร่าม หุตางกูล - แทน)	กรรมการ
6. อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา
(นายปิ่นทิพย์ สุจริตกุล)	กรรมการ
7. เลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ
(นายจรัญ ภักดีธนากุล)	กรรมการ
8. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา	กรรมการ
9. นายวิชัย อริยะนันทกะ	กรรมการ
10. อัยการสูงสุด
(นายคัมภีร์ แก้วเจริญ - แทน)	กรรมการ
11. นายกสภานายความ
(นายเดชอุดม ไกรฤทธิ์ - แทน)	กรรมการ
12. ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์
(นายประเทือง ศรีรอดบาง)	กรรมการ
13. ผู้แทนสภาหอการค้าไทย
(นายประยูร เถลิงศรี)	กรรมการ
14. ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(นายเกรียงศักดิ์ สวัสดิ์พาณิชย์ - แทน)	กรรมการ

15. นายปริญญา ศีผดุง	กรรมการและเลขานุการ
16. นายปลื้มจิต ทวีพัฒน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

1. ปลัดกระทรวงยุติธรรม	ติตราชการ
2. นายสมบูรณ์ บุญภินนัท	ลาประชุม
3. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย	ไปราชการต่างประเทศ
4. นายแก้วสรร อติโพธิ	ติตราชการ
5. อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา	ติตราชการ
6. นายธีวัฒน์ ไตรวาริ	ติตราชการ

เริ่มประชุมเวลา 10.12 น.

ประธานฯ กล่าวเปิดประชุมแล้วดำเนินการประชุมไปตามระเบียบวาระดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 เรื่องที่ประธานจะแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ประธาน คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งนับวันจะทวีจำนวนมากขึ้นและบางคดีมีความยุ่งยากซับซ้อน ทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกิดขึ้นใหม่ตามบทกฎหมายเฉพาะหรือบทกฎหมายพิเศษ อันเนื่องมาจากการเจริญเติบโตและความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ผู้พิพากษาจะต้องมีความรู้ความชำนาญเป็นพิเศษและสามารถพิจารณาพิพากษาได้อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม และรวดเร็ว กระทรวงยุติธรรมจึงเห็นเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยได้เสนอคณะรัฐมนตรีให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขึ้นมีคณะกรรมการรวม 22 ท่าน ให้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณารูปแบบที่เหมาะสมของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศรวมทั้งยกร่างกฎหมายที่จำเป็นสำหรับการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศเป็นหลักสำคัญ

นายระวี สภาผู้แทนราษฎรได้มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นเพื่อพิจารณาแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งยังไม่ได้กำหนดแน่ชัดว่าจะมีขอบเขตในแนวทางใด และจะมีการพิจารณาในรายละเอียดที่จะกำหนดนโยบายหรือข้อกฎหมายใดหรือไม่ แต่เข้าใจว่าจะกำหนด รูปแบบหรือขอบเขตในทางที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาข้อพิพาทระหว่างประเทศไทยกับ สหรัฐอเมริกา จึงเห็นว่าคณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทาง ปัญญาฯ นี้ น่าจะได้ติดต่อกับประธานงานกับคณะกรรมการวิสามัญดังกล่าว เพื่อที่จะให้ผู้ที่จะพิจารณา ร่างกฎหมาย และสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายมีแนวทางเดียวกันและอย่างน้อยคง จะต้องมีประโยชน์ต่อคณะกรรมการชุดนี้

ประธาน ขอมอบให้นายปริญญา ศิผดุง ฝ่ายเลขานุการ เป็นผู้ประสานงานกับ คณะกรรมการวิสามัญดังกล่าว หากมีข้อมูล ความคิดเห็นใดจะได้นำมาพิจารณาด้วย

นายปริญญา ขอให้ที่ประชุมพิจารณาในรูปแบบของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ในประเด็นที่ต้องมีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นแน่นอน เพราะ คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งแล้ว ซึ่งมีประเด็นพิจารณาดังนี้

1. รูปแบบของศาลว่าจะตั้งในรูปแบบของศาลชำนาญพิเศษหรือไม่
2. ให้อำนาจพิจารณาคดีใดบ้าง
3. กำหนดคำจำกัดความว่าจะให้ครอบคลุมถึงกฎหมายประเภทใดบ้าง
4. ในเรื่องการค้าระหว่างประเทศจะให้ครอบคลุมถึงคดีประเภทใดบ้าง

การที่ได้นำเรื่องการค้าระหว่างประเทศมาผนวกรวมด้วยนั้นเพราะเห็นว่าเรื่องการค้าระหว่างประเทศมีความเกี่ยวข้องและมีลักษณะเฉพาะที่ใกล้เคียงกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาเป็นอย่างมาก เช่น เรื่องสัญญาซื้อขาย สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิทางปัญญาต่างๆ และมีหลักเกณฑ์เฉพาะที่ต้องใช้กฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น การรับขนส่งสินค้าทางทะเล ซึ่งปัจจุบันก็มี พ.ร.บ. การรับขนส่งของทางทะเล พ.ศ. 2534 มาใช้รับกับประมวลกฎหมายแพ่งฯ มาตรา 609 แล้ว ซึ่งบัญญัติให้บังคับตามกฎหมายและกฎข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และเรื่องการประกันภัยทางทะเลซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายใดมารองรับ จึงน่าที่จะให้ผนวกรวมอยู่ในเรื่องการค้าระหว่างประเทศด้วย นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับกิจการพาณิชย์นำวิต่างๆ เช่น ข้อพิพาทตาม พ.ร.บ. การกักเรือ พ.ศ. 2534 ซึ่งอาจจะมารวมอยู่ในความหมายคำว่า การค้าระหว่างประเทศได้ และรวมตลอดถึงสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศไม่ว่าจะมีธุรกิจของธนาคารมาเกี่ยวข้องหรือไม่เช่น การออก LETTER OF CREDIT หรือ TRUST RECEIPT จึงขอให้ที่ประชุมพิจารณาในประเด็นดังกล่าว

ประธาน ขอความเห็นที่ประชุมว่าจะให้พิจารณาในประเด็นใดก่อน ดังต่อไปนี้ คือ

1. ประเภทคดี
2. คำจำกัดความ
3. รูปแบบของศาล

นายประยูร เห็นว่าก่อนที่จะมาพิจารณาร่างกฎหมายนี้ น่าจะมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันก่อนว่าศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศจะมีขอบเขตแค่ไหน เพราะนอกจากรูปแบบแล้วน่าจะเป็นการกำหนดอัตราค่าสิ่งต่างๆ ดังนั้นจึงน่าจะทำความเข้าใจกันก่อน แล้วจึงค่อยนำไปพิจารณาร่างกฎหมายซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกว่าเพราะกระทรวงยุติธรรมมีความชำนาญในการร่างกฎหมายอยู่แล้ว

ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. **ทรัพย์สินทางปัญญา** ซึ่งอาจจะมีเรื่องการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามเครื่องหมายการค้า การละเมิดลิขสิทธิ์ การละเมิดสิทธิบัตรต่างๆ ซึ่งมีขอบเขตไม่ยากเพราะมีความชัดเจนอยู่แล้ว

นอกจากนี้หากให้มีการเชื่อมโยงระหว่างศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่จะจัดตั้งขึ้นใหม่นี้ กับคณะกรรมการเครื่องหมายการค้าหรือคณะกรรมการสิทธิบัตรในเรื่องการอุทธรณ์ว่าจะให้เชื่อมโยงกันอย่างไร เห็นว่าเป็นเรื่องน่าพิจารณาเพราะจะมีประโยชน์ต่อผู้กรณีเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ในประเทศอังกฤษ PATENT TRIBUNAL จะเชื่อมโยงกันอย่างไร แม้ในชั้นนี้อาจจะไม่พิจารณาไปถึง แต่ก็น่าจะลองพิจารณาศึกษาดูว่ามีการเชื่อมโยงกันอย่างไร เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและประหยัดค่าใช้จ่าย

2. **การค้าระหว่างประเทศ** เรื่องการค้าระหว่างประเทศถ้าเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ก็คงจะมีขอบเขตที่ชัดเจน แต่ถ้าเป็นเรื่องการค้าระหว่างประเทศจะมีความหมายที่กว้าง ซึ่งจะต้องมากำหนดขอบเขตให้แน่ชัดว่าหมายถึงเรื่องใดบ้าง และตามที่ฝ่ายเลขานุฯ ได้ชี้แจงถึงเรื่องการค้าระหว่างประเทศนั้น ก็คงมีหลายสาขาที่นำมาสู่ศาลได้ เช่น การขนส่งระหว่างประเทศ การประกันภัยระหว่างประเทศ การธนาคารระหว่างประเทศ ซึ่งก็ชัดเจนมีขอบเขตที่แน่ชัด แต่ถ้าเป็นเรื่องสัญญาซื้อขายระหว่างประเทศนั้นจะมีปัญหาเพราะมีความหมายกว้าง ดังนั้นหากจะกำหนดคำว่า การค้าระหว่างประเทศมีความหมายถึงประเภทการค้าระหว่างประเทศทุกประเภท ก็จะทำให้ไม่มีใครไปใช้วิธีการทางอนุญาโตตุลาการ อาจจะมาใช้วิธีทางการศาลทั้งหมด เพราะรวดเร็วกว่า ดังนั้นจึงเห็นว่าจะให้มีการพิจารณากำหนดคำจำกัดความว่า “การค้าระหว่างประเทศ”

ประธาน เห็นว่าเป็นข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะในเรื่องคณะกรรมการเครื่องหมายการค้า ที่ให้พิจารณาว่าจะเชื่อมโยงกับศาลอย่างไร คงคล้ายกับศาลภาษีอากรที่มีคณะกรรมการอุทธรณ์ของศาลภาษีอากร ในประเด็นนี้จะพยายามพิจารณาเป็นพิเศษ ส่วนเรื่องที่เป็นห่วงเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญานั้น ในสมัยแรกเริ่มที่จะให้มีการจัดตั้งศาลภาษีอากรนั้น จะให้จัดตั้งเป็นศาลภาษีอากรและพาณิชย์ แต่ในท้ายที่สุดก็ต้องตัดคำว่า และพาณิชย์ ออก เนื่องจากไม่สามารถหาคำจำกัดความที่แน่นอนของคำว่า “พาณิชย์” ได้ เช่นเดียวกับกฎหมายของยุโรปที่แยกคดีแพ่งกับคดีพาณิชย์ออกจากกัน แต่ของไทยไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นการที่จะพิจารณากำหนดขอบเขตที่เป็นเรื่องยากก่อนแล้วจึงค่อยไปพิจารณาเรื่องรูปแบบศาล ซึ่งเป็นเรื่องที่ยากกว่าตามที่นายประยูรกล่าวนั้น เห็นว่าควรพิจารณาในเรื่องที่ง่าย ๆ ก่อน

นายประยูร เสนอให้พิจารณาควบคู่กันไป โดยอาจตั้งเป็นคณะทำงานศึกษาด้านขอบเขตและรูปแบบของศาล

นายตัน เรื่องทรัพย์สินทางปัญญาคงไม่มีปัญหาใด แต่เรื่องการค้าระหว่างประเทศเห็นว่ามีความที่นายประยูรกล่าว จึงขอเสนอแนวคิดที่น่าจะมีการพิจารณาแก้ไขแยกกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ออกจากกัน เพราะในรูปแบบของสากลทั่วไปจะแตกต่างจากกฎหมายไทยมาก เช่นกฎหมาย UNIFORM COMMERCIAL ACT ของสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างเช่น หากมีการส่งสินค้าไปแล้วไม่ชำระราคาผู้ขายสามารถเอาสินค้าคืนได้ แต่กฎหมายไทยผู้ขายไม่สามารถเอาสินค้าคืนได้ เพราะกรรมสิทธิ์โอนไปยังผู้ซื้อแล้ว ดังนั้นจึงเห็นว่า รูปแบบของกฎหมายแพ่งและพาณิชย์น่าจะมีการปรับปรุงเสียก่อนแล้วจึงนำมาสู่การพิจารณาเกี่ยวกับการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา

ประธาน ความเห็นให้ยกร่างกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ออกจากกันนั้นคงต้องใช้ระยะเวลา

นายตัน ถ้าเช่นนั้นขอเสนอให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญา ไม่ต้องรวมถึงการค้าระหว่างประเทศ

ประธาน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ในประเทศอังกฤษไม่มีการแยกกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ออกจากกัน

นายจรัญ ประเทศอังกฤษใช้วิธีจัดตั้งเป็นแผนกอยู่ในศาลให้รับผิดชอบเกี่ยวกับคดีพาณิชย์โดยเฉพาะ มีวิธีพิจารณาบางส่วนเป็นพิเศษ ส่วนคดีประเภทใดจะอยู่ในความหมายของคดีพาณิชย์จะวางนิยามคำศัพท์กำหนดขอบเขตไว้ แต่ไม่มีคำจำกัดความที่แน่นอนตายตัวว่าเป็นคดีแพ่งหรือพาณิชย์ ส่วนแนวความคิดที่ถูกต้องน่าจะทำให้เป็นระบบเดียวกับกฎหมายประเทศฝรั่งเศส ที่แยกกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ออกจากกัน และมีศาลพาณิชย์มารับผิดชอบ แต่การแยกกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ออกจากกันของไทยเป็นเรื่องยากต้องมีข้อคัดค้านทางวิชาการอีกมากมาย ในสมัยก่อนกระทรวงยุติธรรมได้พยายามจัดตั้งศาลพาณิชย์ขึ้น โดยจัดตั้งเป็นศาลฎีกาอากรและพาณิชย์แต่ถูกคณะกรรมการกฤษฎีกาคัดค้านว่าไม่เหมาะสม เพราะแม้ในประเทศฝรั่งเศสเองก็ยังมีปัญหา จึงตัดศาลพาณิชย์ออกเหลือแต่เพียงศาลฎีกาอากร ซึ่งในปัจจุบันนี้ความคิดที่จะจัดตั้งศาลพาณิชย์นั้นยังไม่มีโอกาสหรือความเป็นไปได้มากนัก จึงเห็นว่าควรจัดตั้งศาลการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นเรื่องเล็กน้อยในกลุ่มพาณิชย์ทั้งหมด เพราะฉะนั้นแนวคิดในปัจจุบันไม่สัมพันธ์กับเรื่องศาลพาณิชย์ จึงได้ดำเนินการพิจารณาเฉพาะเรื่องที่เป็นปัญหากระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย และเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยเทคนิค ความรู้ หลักปฏิบัติ ต้องมีกระบวนการพิจารณาเป็นพิเศษของคดีทั้งสองประเภทนี้ จึงเสนอให้มีการจัดตั้งศาลชำนาญพิเศษเป็นศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ประธาน มีประเทศใดบ้างที่มีศาลพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศโดยเฉพาะ

นายปิ่นทิพย์ เข้าใจว่าในยุโรปมีศาลพาณิชย์โดยตรงเพราะมีประมวลกฎหมายพาณิชย์โดยเฉพาะ แยกจากกฎหมายแพ่ง

ส่วนปัญหาในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาคือ จะให้มีอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาด้วยหรือไม่ ถ้าเปรียบเทียบกับศาลฎีกาอากรแล้ว การให้มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วยจะเป็นการสะดวกแต่ที่ไม่ให้ศาลฎีกาอากรมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาเพราะมีปัญหาเนื่องจากทุกศาลในต่างจังหวัดจะต้องมีการพิจารณาคดีอาญาด้วยเพราะมีอำนาจพิจารณาคดีอากร เมื่อศาลต่างจังหวัดมีคำพิพากษาคดีอาญานั้นก็จะทำให้สูญเสียสภาพของการเป็นศาลพิเศษไป ซึ่งแม้จะไม่ได้ให้ศาลฎีกาอากรมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วยแต่ที่ผ่านมาก็ไม่ทำให้มีปัญหาแต่อย่างใด ส่วนศาลทรัพย์สินทางปัญญาที่จัดตั้งขึ้น หากให้มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วยก็มีประโยชน์คือ มีหลาย

มาตราที่บัญญัติให้การกระทำนั้นๆ เป็นการละเมิดทางแพ่งและมีความผิดทางอาญาด้วย หากให้ขึ้นศาลเดียวกันก็จะสะดวก แต่ตามนโยบายในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญานั้น จะให้มีการจัดตั้งแผนกทรัพย์สินทางปัญญาในศาลจังหวัดบางแห่ง หากให้มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วย เห็นว่าจะมีปัญหา เช่น คดีที่เกิดขึ้นที่เชียงใหม่ซึ่งยังไม่มีแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญาจะให้ฟ้องยังศาลใด หากฟ้องต่อศาลทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนกลางก็จะทำให้เสียเวลาและยุ่งยากหลายประการ

ดังนั้น ตามที่ท่านประธานพิจารณาว่าควรจะพิจารณาในเรื่องรูปแบบหรือขอบเขตอำนาจอย่างใดก่อนนั้น เห็นว่าควรจะพิจารณาพร้อมกันไป แต่ทั้งนี้ควรพิจารณาในประเด็นที่ว่า จำเป็นหรือไม่ที่จะให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญามีอำนาจพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาก่อน

นายเดชอุดม เห็นว่าไม่มีประเทศใดมีศาลทรัพย์สินทางปัญญา ดังนั้นตามที่ฝ่ายเลขานุการแจ้งว่าเป็นเพราะผลกระทบจากการเจรจาทางการค้าของสหรัฐอเมริกา เห็นว่าศาลไทยที่ได้พิจารณาคดีลิขสิทธิ์และได้ยกฟ้องไปนั้นเป็นจุดอ่อนทำให้สหรัฐฯ โจมตี เพราะผู้พิพากษามีความรู้ไม่ถึงมาตรฐานของสหรัฐฯ จึงมีความกดดันที่จะให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญานี้

การนำเรื่องการค้าระหว่างประเทศมารวมไว้ด้วยเห็นว่า บทบาทของศาลจะมากขึ้น เห็นว่าควรพิจารณาในเรื่องรูปแบบและขอบเขตอำนาจไปพร้อมกัน เพราะทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา จะไปยุติในชั้นพนักงานสอบสวนประมาณ 90 % หรือแม้แต่กรรมทรัพย์สินทางปัญญาก็มีข่าวว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณากำหนดเปรียบเทียบปรับความผิดตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ด้วย

ประธาน ในประเทศเยอรมันมีศาลทรัพย์สินทางปัญญา

นายคัมภีร์ เห็นด้วยกับนายปิ่นทิพย์ ที่ว่าหากให้แยกประเภทคดีเกี่ยวกับคดีทรัพย์สินทางปัญญา โดยให้ไปฟ้องศาลพิเศษในส่วนกลางก็จะมีปัญหา ส่วนประเด็นที่นายเดชอุดมชี้แจงก็นำพิจารณาเพราะคดีอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญามีไม่มากนัก หากจะให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา ขึ้นใหม่คงจะมีปริมาณคดีไม่มากในช่วงแรก

ในเรื่องการค้าระหว่างประเทศ เห็นว่าประเทศที่ยังไม่มีการจัดตั้งศาลทำนองนี้อาจเป็นเพราะมีระบบอนุญาโตตุลาการที่ใช้ระหว่างประเทศ หากจะให้มีการตั้งศาลดังกล่าวจะเป็นการเสริมระบบอนุญาโตตุลาการ

นายจรูญ มีความเห็นว่า ควรให้รวมคดีอาญาอยู่ในระบบเดียวกันเพราะไม่ยากให้เกิดความขัดแย้งระหว่างระบบศาลอาญากับระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญา ถ้าหากคดีอาญาอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลปกติอาจจะทำให้การวินิจฉัย การตีความไม่สอดคล้องกับระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญา ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ไม่ดีของระบบศาลไทยในสายตาของต่างประเทศได้

ระบบคดีอาญาสามัญจะมีขั้นตอนการอุทธรณ์ฎีกาตามปกติ แต่ระบบศาลพิเศษควรจะให้มีความพิจารณา วิธีการอุทธรณ์โดยเฉพาะเป็นพิเศษ ส่วนประเด็นที่น่าขบคิดเป็นห่วง คือเกรงว่าจำเลย ผู้ต้องหา ซึ่งอยู่ต่างจังหวัดจะมาดำเนินคดีที่ศาลในกรุงเทพฯ ได้อย่างไร เพราะคดีอาญาเกิดขึ้นทั่วประเทศนั้น ทางแก้คือ ให้ใช้วิธีคล้ายกับศาลแรงงานหรือศาลภาษีอากร คือ เขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา จะครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร หากคดีอาญาเกิดในเขตศาลจังหวัดใดก็ให้ยื่นฟ้องหรือฝากขัง ดำเนินการผ่านทางศาลจังหวัดที่มีความผิดเกิด หรือศาลที่ผู้ต้องหาถูกจับอยู่ในเขตศาลหรือศาลที่พนักงานสอบสวนเข้าไปทำการสอบสวนอยู่ในเขตศาลในนามของศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง ศาลนั้นๆก็จะได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินคดีอาญาแทนศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง อาจจะทำให้ดำเนินการได้สวนมูลฟ้อง รับฟ้อง รับคำให้การ เตรียมนัดชี้สองสถาน เตรียมที่จะสืบพยาน ฯลฯ เป็นต้น เมื่อจะสืบพยานกันจริงๆ อาจจะทำให้ผู้พิพากษาจากศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง ไปทำการสืบพยานหรืออาจจะมอบอำนาจขาดให้ดำเนินการสืบพยานจนเสร็จแล้วทำความเห็นส่งสำนวนไปให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาดทำคำพิพากษาเสร็จแล้วส่งไปให้ศาลในจังหวัดนั้นๆอ่าน ซึ่งวิธีการมอบอำนาจให้ทำการแทนจนเสร็จนี้ยังไม่เคยใช้ในศาลแรงงานหรือศาลภาษีอากร ได้แต่ใช้วิธีให้ผู้พิพากษาจากศาลในส่วนกลางไปนั่งพิจารณาคดีที่ศาลในต่างจังหวัด ดังนั้น หากให้มีการมอบอำนาจขาดเช่นนี้ ศาลในต่างจังหวัดจะช่วยดำเนินการได้มาก ทำให้คดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศทั่วประเทศทั้งระบบ ไม่ว่าจะคดีแพ่งหรือคดีอาญาก็จะอยู่ในแนว JURISPRUDENCE แนวเดียวกัน มีระบบอุทธรณ์ฎีกา ระบบการพิจารณาแนวเดียวกัน แต่ถ้าหากยังไม่ไว้วางใจศาลในต่างจังหวัดทั่วประเทศก็อาจจะมอบอำนาจให้ดำเนินการแทนถึงในชั้นนัดชี้สองสถานเท่านั้น เมื่อถึงในชั้นสืบพยานหลักฐานก็ส่งผู้พิพากษาจากศาลทรัพย์สินทางปัญญากลางไปดำเนินการพิจารณาคดี ทั้งนี้สุดแล้วแต่จะวางหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมในรายละเอียด ดังนั้นจึงเห็นว่าในเรื่องนี้คงจะได้รับการพิจารณาควบคู่กันไปด้วย

นายอุดม ในปัจจุบันศาลแพ่งได้ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงโดยเปิดเป็นแผนกให้มีการพิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา ที่มีข้อพิพาทตาม พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ร.บ. สิทธิบัตรฯ และทรัพย์สินทางปัญญาอื่นๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะ เช่น KNOW HOW ซึ่งการดำเนินคดีในประเภทดังกล่าวไม่อาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขวิธีพิจารณาความแพ่งได้ จึงใช้วิธีการในทางปฏิบัติ คือ เมื่อมีคดีมาสู่ศาลฯ จะนัดหมายให้แน่นอนว่าจะดำเนินคดีกันในเวลาใด และคู่ความดำเนินการไปตามนั้น คดีก็จะเสร็จภายในกำหนดเวลาที่ได้นัดหมายไว้ ซึ่งไม่ได้ดำเนินคดีในระบบทั่วไปที่นัดไว้เป็นคราวๆ

สำหรับคดีเกี่ยวกับธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ ศาลแพ่งได้เปิดแผนกขึ้นมาพิจารณา เช่นกัน ซึ่งจะเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาการค้าระหว่างประเทศ การรับขนของ การประกันภัยที่เกี่ยวกับการค้ากับต่างประเทศ โดยมีแนวพิจารณาเช่นเดียวกับคดีทรัพย์สินทางปัญญา คดีปกครอง และคดีล้มละลาย

มีความเห็นว่าควรให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มีอำนาจพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งเห็นด้วยกับแนวคิดของนายจรูญ ที่เสนอแนวทางแก้ไขข้อกังวลของนายปิ่นทิพย์ กล่าวคือให้ใช้วิธีการของศาลชำนาญพิเศษในปัจจุบัน คือ ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร โดยมอบหมายให้ศาลในต่างจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการแทนในทางธุรการที่ไม่ใช่เนื้อหาในคดี จากนั้นก็ให้ผู้พิพากษาจากศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ กลางเดินทางไปนั่งพิจารณาคดี ก็จะแก้ปัญหานี้ได้

นายพงศ์เทพ ประเด็นที่ให้พิจารณาว่าศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ควรมีอำนาจพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาคด้วยหรือไม่ นั้นต้องพิจารณาก่อนว่า

1. ระบบกฎหมายไทยในปัจจุบันได้แยกคดีแพ่งกับคดีอาญาออกจากกันเด็ดขาด เพราะมาตรการการพิสูจน์ของคดีแพ่งกับคดีอาญาแตกต่างกัน ในคดีอาญาโจทก์มีภาระการพิสูจน์มากมาย ในขณะที่คดีแพ่งภาระการพิสูจน์ของโจทก์กับจำเลยจะเลื่อมล้ำกันเล็กน้อย ซึ่งในปัจจุบันจะไม่นำเอาระบบของคดีอาญาไปใช้ในศาลชำนาญพิเศษ

2. ข้อแตกต่างที่จะเกิดขึ้นในกรณีของการแยกระบบศาล คือ เรื่องกฎหมาย ส่วนในเรื่องข้อเท็จจริงภาระการพิสูจน์ในคดีแพ่งกับคดีอาญาแตกต่างกัน ถ้าพิสูจน์พร้อมกันทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา โจทก์อาจแพ้ในคดีอาญาแต่อาจจะชนะในคดีแพ่งได้ เว้นแต่ข้อเท็จจริงในคดีอาญาผูกพันในคดีแพ่ง

3. ในเรื่องข้อกฎหมายที่เกรงว่า ศาลต่างๆ ไปอาจตีความข้อกฎหมายของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา แตกต่างไปจากศาลทรัพย์สินทางปัญญานั้น ข้อกฎหมายเรื่องการอุทธรณ์ฎีกาไปศาลสูงนั้นมีทางแก้อยู่แล้ว ก็มาพิจารณาว่าถ้าหากให้มีการจัดระบบการอุทธรณ์ฎีกาของศาล

ทรัพย์สินทางปัญญาใหม่ เช่น ให้อุทธรณ์จากศาลชั้นต้นไปยังศาลฎีกา สิทธิในการอุทธรณ์ฎีกา ของจำเลยในคดีทรัพย์สินทางปัญญากับจำเลยในคดีอาญาจะแตกต่างกันซึ่งต่างก็กระทำความผิด อาญาเหมือนกันและไม่แน่ใจว่า ในประเทศเยอรมัน ตัวอย่างคดีที่กล่าวมานั้น ได้ให้ศาลวินิจฉัยใน คดีอาญาด้วยหรือไม่

4. องค์คณะของศาลทรัพย์สินทางปัญญา จะประกอบด้วยใครบ้าง ถ้ามีผู้พิพากษา สมทบเข้ามาเช่นเดียวกับศาลแรงงาน จะทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีแตกต่างไปจากองค์คณะของ คดีอาญาอื่นๆ สำหรับในส่วนที่จะมอบหมายให้ศาลในต่างจังหวัดดำเนินการแทนนั้น เห็นว่าคงจะ มอบหมายให้ดำเนินการแทนได้เพียงบางส่วนเท่านั้น จะให้มอบอำนาจจนถึงขั้นดำเนินการนั่ง พิเคราะห์สืบพยานจนเสร็จแล้วทำสำนวนส่งให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลาง ทำคำพิพากษาแล้ว ส่งกลับไปให้อ่าน เห็นว่าผู้พิพากษาที่นั่งพิจารณาคดีเองจะเห็นอากัปกิริยาของพยานที่มาเบิกความ ในศาล ซึ่งทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ส่วนหนึ่ง แต่ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญากลางไม่ได้ นั่งพิจารณาคดีเองไม่มีโอกาสได้เห็นพยานเช่นว่านั้น เพราะฉะนั้นคดีอาญาจึงไม่ควรที่จะทำ ให้จำเลยเสียเปรียบเช่นนั้น

นายปิ่นทิพย์ ถ้าศาลทรัพย์สินทางปัญญามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญาด้วยนั้น คงต้องมีปัญหาข้ออีกมาก เช่น ถ้ายื่นฟ้องในศาลต่างจังหวัดและจำเลยรับสารภาพ คงต้องรอให้ ศาลทรัพย์สินทางปัญญากลางเดินทางไปเพื่อตัดสินคดีอาญาเหล่านี้ซึ่งเป็นคดีอาญาเล็กๆน้อยๆ และต้องการความรวดเร็วมาก ถ้าใช้เวลาในการพิจารณาพิพากษามากเท่าไรก็จะทำให้จำเลย เสียหายมากยิ่งขึ้น

อีกประการหนึ่งก็คือ ในกรณีคดีอาญาที่มีฟ้องข้อหาอื่นในกรรมเดียวมาด้วยนั้น ซึ่งใน ข้อหาเหล่านั้นไม่ใช่คดีที่จะขึ้นศาลทรัพย์สินทางปัญญา อย่างเดียว เช่น อาจมีเรื่องฉ้อโกง ยักยอก หรือต่อสู้อัดขวางเจ้าพนักงาน ฯลฯ รวมมาด้วย ซึ่งคดีเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สิน ทางปัญญา แต่เป็นคดีทั่วไปที่ขึ้นสู่ศาลจังหวัด ฉะนั้นถ้าต้องการหลีกเลี่ยงการใช้ศาลทรัพย์สิน ทางปัญญา ก็ย่อมกระทำได้โดยการเพิ่มข้อหาอื่นที่ไม่ใช่คดีทรัพย์สินทางปัญญาเข้ามา และใน กรณีที่คดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาสามารถอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้เลยนั้น ผิดกับคดีทั่วไปถึง คดีอาญาโดยทั่วไป มี 3 ศาล แต่คดีอาญาเรื่องทรัพย์สินทางปัญญามีเพียง 2 ศาลเท่านั้น จึงไม่ เหมือนกับคดีทั่วไปนั่นเอง

นายประยูร ในภาคเอกชนนั้นมีความต้องการที่จะใช้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี เป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และเสียค่าใช้จ่ายน้อยเพื่อความสะดวกในทางธุรกิจ การค้า แต่เดิมนั้นศาลมีวิวัฒนาการที่ช้า ฉะนั้นถ้าศาลยังคงยึดติดกับหลักเกณฑ์ทางกฎหมายมากเกินไป วิวัฒนาการในเรื่องเหล่านี้คงไปได้ช้า แม้จะมีปัญหาเกิดขึ้นมาบ้างก็เป็นเพียงอุปสรรคเท่านั้น ฉะนั้นถ้าเรายึดหลักเดิมจนเกินไปก็จะมองได้ว่าขัดกับกฎหมาย แต่ถ้าเราอยากมีวิวัฒนาการไปในแนวทางนี้ การรวมการพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาเข้าด้วยกันในศาลทรัพย์สินทางปัญญา ก็น่าจะทำได้ เพื่อความสะดวกในทางธุรกิจการค้า ที่ภาคเอกชนมีความต้องการมาก ซึ่งก็ควรจะได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลให้ดีกว่านี้ก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะรวมหรือไม่รวม สำหรับระบบการทำงานนั้น ขอบเขต อำนาจ หน้าที่ คงต้องไปด้วยกัน ส่วนในต่างประเทศนั้นจะครอบคลุมแค่ไหนก็คงจะเขียน คำนิยามกันได้

นายเกรียงศักดิ์ มีความเห็นว่ายังไม่ควรชี้ชัดออกไปในวันนี้ว่าจะรวมการพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาหรือไม่ สำหรับวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีของภาคเอกชนนั้นต้องการจะเยียวยาความเสียหายที่ได้รับในทางแพ่งมากกว่าจะมีภาคเอกชนน้อยรายที่มองถึงผลในคดีทางอาญา ในการเยียวยาในคดีทรัพย์สินทางปัญญานี้ น่าจะเป็นบทปรับเป็นการชดเชยค่าเสียหายในลักษณะกึ่งอาญาอีกส่วนหนึ่ง ถึงแม้จะมีในทางแพ่งซึ่งภาคเอกชนก็น่าจะพึงพอใจในส่วนนั้นแล้วก็ตาม

นายประเทือง สำหรับศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น กระทรวงพาณิชย์มีข้อพิจารณาดังนี้

1. ในเรื่องต้นทุน ถ้าเป็นคดีทรัพย์สินทางปัญญาหรือคดีการค้าระหว่างประเทศ มีการพิจารณาคดีที่ไม่ใช่ศาลพิเศษ คือ เป็นการพิจารณาคดีแบบทั่วไปในปัจจุบันนี้ จะเป็นการเพิ่มต้นทุน และเป็นอุปสรรคต่อการค้าทั้งในประเทศและต่างประเทศ
2. ถ้ามีศาลพิเศษที่พิจารณาคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ จะเป็นทางหนึ่งในการนำไปสู่การรับวิทยาการสมัยใหม่ที่เรียกว่า ยุคไฮเทค นั่นคือวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาในรูปแบบของทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายต่างๆ ถ้าเราใช้ระบบการพิจารณาของศาลที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ ก็จะไม่เอื้ออำนวยหรือส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีเหล่านั้นเข้ามาในประเทศไทยนั้นควรได้รับการพัฒนาไปอีกสู่จุดหนึ่ง คือ หากเทคโนโลยีเข้ามาจะเป็นการซื้อมาหรือสร้างขึ้นมาก็ตามและต้องพัฒนาให้เหมาะสมกับประเทศของเรา และในที่สุดก็ต้องส่ง

เทคโนโลยีเหล่านั้นเป็นสินค้าออก เพราะเราคงไม่ขายข้าว แร่ ยาง ไม้สักต่อไปแล้ว ในอนาคตเราคงต้องพัฒนาไปถึงจุดเหล่านี้ ซึ่งต้องมืองค์กรของรัฐรองรับให้ความเป็นธรรมในเรื่องนี้ด้วย

3. ประเด็นการทางการเมือง อันส่งผลกระทบต่อกระเทือนต่อรัฐบาล ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้เจรจากับทางสหรัฐอเมริกา ทำให้ประเทศไทยไม่ต้องเซ็นด์ M.O.U. ไม่ต้องมีหนังสือรับสภาพผิด เพียงแต่สหรัฐอเมริกาจดยกข้อยกเว้นให้ทราบถึงความต้องการของเขา ซึ่งทางสหรัฐอเมริกาก็ได้พิจารณาอีกครั้งในวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 อันเป็นประเด็นสำคัญสำหรับกระทรวงพาณิชย์ ดังนั้นถ้าเรามีข้าวคืบหน้าออกไปในทางที่ดี เช่น มีการพิจารณาจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาระหว่างประเทศของไทยกับสหรัฐอเมริกา และมีส่วนพยุงฐานะของรัฐบาลได้อีกทางหนึ่ง

สำหรับปัญหาทางการเมืองเหล่านี้ ทางกระทรวงพาณิชย์มีความประสงค์จะให้มีการดำเนินการ ไปก่อน และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจึงค่อยแก้ไขในภายหลัง แต่ถ้าหากจะทำทุกอย่างให้สมบูรณ์ร้อยเปอร์เซ็นต์นั้นคงต้องใช้เวลานาน และในขณะเดียวกันปัญหาที่เราเผชิญอยู่กับสหรัฐอเมริกาก็จะเป็นอุปสรรคและมีขีดจำกัดทำให้ไม่สามารถทำเช่นนั้นได้

นายอร่าม การพิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น ถ้าให้มีการพิจารณาเฉพาะคดีแพ่งอย่างเดียวนั้นทำให้ต้องมีการแบ่งแยกการพิจารณาไปตามอำนาจของศาล ซึ่งก็จะมีปัญหาเกิดขึ้น เช่น ข้อเท็จจริงอาจจะพัวพันกันเป็นต้น ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ถ้ารวมการพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาในศาลเดียวกันนั้น จะทำให้การวางมาตรการและกฎเกณฑ์ต่างๆ สะดวกขึ้นเพื่อให้ข้อเท็จจริงไปในแนวทางเดียวกัน ได้ดีกว่าให้แยกดำเนินการพิจารณาคดีอย่างคดีธรรมดา จึงเห็นว่าน่าจะรวมคดีแพ่งและคดีอาญาไว้ด้วยกันในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ

ประธาน แนวความคิดที่จะตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญานั้น ได้มีมานานแล้ว ซึ่งในต่างประเทศได้มีการพูดถึงเรื่องนี้กันมาก โดยเฉพาะประเทศเยอรมัน ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับศาลทรัพย์สินทางปัญญา และในระบบของอังกฤษที่เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย ได้มีคดีทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งไม่อาจฟ้องศาลในระดับล่างขึ้นมา ให้ไปฟ้องยังศาลสูง (HIGH COURT) ซึ่งถือเป็นคดีพิเศษ ถ้าผู้พิพากษาคนใดรับคดีเหล่านี้แล้ว จะไม่ไปยุ่งเกี่ยวในคดีเรื่องอื่นเลย โดยจะทำแต่เฉพาะคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเดียว ซึ่งได้ให้ความสำคัญกับคดีเหล่านี้ค่อนข้างมาก ฉะนั้นจึงน่าเป็นห่วงในคดีอาญาที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาบางเรื่องที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง ซึ่งผู้พิพากษาในระดับศาลแขวงอาจจะมีปัญหาในการพิจารณาคดีเหล่านี้ได้ เนื่องจากในการวินิจฉัย

คดีอาญาก็ต้องนำเอาหลักกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาในทางแพ่งเข้ามาปรับ ซึ่งก็น่าเป็นห่วงในเรื่องนี้เช่นกัน สำหรับความคิดเรื่องการปรับปรุง กฎหมายวิธีพิจารณานั้นยังคงทำไม่ได้ เพราะมีการยึดติดกับแนวความคิดเก่าๆนั้นเอง เรามีวิธีพิจารณาที่พิเศษในคดีเหล่านี้ต่อไป บางคดีที่ธรรมดา ก็อาจจะใช้ตามก็ได้ เช่น คดีอุทธรณ์เพียงชั้นเดียวในต่างประเทศก็มีการใช้กันมากแล้ว ในต่างประเทศไม่ให้อุทธรณ์ 2 ครั้ง แต่ของไทยยังให้อุทธรณ์ 2 ครั้ง ซึ่งค่อนข้างจะมาก แต่ศาลชั้นอุทธรณ์ของไทยให้อุทธรณ์เพียงครั้งเดียว คืออุทธรณ์ไปศาลฎีกาเลย ซึ่งก็ค่อยๆพัฒนาไป รวมทั้งการพิจารณาคดีที่รวดเร็วสามารถนำมาใช้กับคดีพิเศษเหล่านี้ได้นั้น บางทีอาจนำไปใช้กับคดีธรรมดาๆได้ด้วยเช่นกัน

สำหรับกระทรวงยุติธรรมได้ให้ความสนใจในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยบรรจุไว้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี 2535 นับว่า เรื่องการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ค่อนข้างจะล่าช้าไปด้วย ซึ่งทางกระทรวงยุติธรรมและกระทรวงพาณิชย์มีความประจวบเหมาะกันพอดี ทำให้เรามองปัญหาได้หลายๆด้าน และมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และถ้าได้ประโยชน์ในการต่อรองกับประเทศสหรัฐอเมริกาได้ยิ่งดี ฉะนั้นการประชุมครั้งนี้ถ้าออกข่าวได้ก็จะดี และประโยชน์ในการเจรจากับสหรัฐอเมริกานั้นเอง

นายอุคม หลังจากศาลแพ่งได้เปิดแผนเป็นการภายใน ซึ่งมีแผนคดีทรัพย์สินทางปัญญาและธุรกิจการค้าระหว่างประเทศด้วย โดยดำเนินการขออนุญาตทางกระทรวงยุติธรรมส่งผู้พิพากษาไปดูงานที่ต่างประเทศทั้งหมด 4 สาย คือ ประเทศในแถบทวีปยุโรป อเมริกา เยอรมัน และญี่ปุ่น ซึ่งกระทรวงได้อนุมัติแล้ว ขณะนี้กำลังพิจารณาตัวบุคคลเพื่อไปศึกษาเฉพาะเกี่ยวกับคดีประเภทนี้ รวมทั้งคดีปกครองด้วย นอกจากนี้ทางศาลแพ่งเตรียมโครงการเพื่อที่เสนอกระทรวงยุติธรรมออกเป็นกฎกระทรวงโดยอาศัยอำนาจตามพระธรรมนูญศาลเปิดแผนกตามกฎหมายคดีทรัพย์สินทางปัญญาธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ คดีปกครอง และคดีล้มละลาย หลังจากที่ผู้พิพากษาที่ได้รับคัดเลือกไปดูงานจากต่างประเทศได้กลับมาแล้ว และคาดว่าเราจะเสนอกระทรวงให้พิจารณาได้ก่อนวันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2536 นี้

นายปริญญา คดีทรัพย์สินทางปัญญาฯ นั้นมีลักษณะพิเศษโดยเฉพาะสภาพของการละเมิดตาม พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ และ พ.ร.บ. สิทธิบัตรฯ ในทางแพ่งและทางอาญาส่วนใหญ่จะเหมือนกัน เพราะฉะนั้นถ้าฟ้องคดีแพ่งก็มักเป็นคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาเสมอ จึงควรที่จะมีการพิจารณาร่วมกันเพื่อมิให้เกิดความลักลั่น และเพื่อเป็นความสะดวกแก่คู่ความที่ฟ้องคดีแพ่งในการอาศัยข้อเท็จจริงในคดีอาญา เพราะมาตรฐานการฟังพยานหลักฐานในคดีแพ่ง

ต่ำกว่าคดีอาญาอยู่แล้ว และโดยเฉพาะเรื่องค่าเสียหายนั้น ในกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เช่น พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ฯ ก็มีบทบัญญัติเกี่ยวข้องไว้ชัดเจน โดยเฉพาะความเสียหายขั้นต้นที่กฎหมายบัญญัติให้จ่ายค่าปรับให้กึ่งหนึ่งของค่าเสียหายแม้คู่ความจะไม่ขอขึ้นศาลก็ต้องสั่งให้จ่าย ซึ่งเป็นมาตรการอันหนึ่งที่กำหนดไว้

ส่วนปัญหากรณีที่มีการรับสารภาพ ดังที่ท่านปิ่นทิพย์ได้กล่าวไว้ มีความเห็นว่าปัญหาตรงจุดนี้แก้ไขได้โดยให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลางกำหนดแนวทางให้ละเอียดมากพอที่จะแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้น ในการใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลยที่รับสารภาพทันที ซึ่งน่าจะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้ นอกจากนี้คดีในศาลฎีกาอากรกลางจะแตกต่างกับคดีเหล่านี้โดยชัดเจน เพราะคดีอากรทางแพ่งจะไม่มีลักษณะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา จึงไม่นำคดีอาญาไปรวมในศาลฎีกาอากรกลาง แต่สำหรับคดีทรัพย์สินทางปัญญาจะมีความเกี่ยวเนื่องระหว่างคดีแพ่งกับคดีอาญาได้ชัดเจน และประเด็นจะตรงกัน

สำหรับเรื่องสิทธิของจำเลยที่จะอุทธรณ์-ฎีกานั้น มีความเห็นว่า ถ้าคดีอาญาในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาได้พิจารณาโดยศาลชั้นอุทธรณ์แล้ว จำเลยน่าจะได้รับความเป็นธรรมในระดับที่สูงพอสมควร ถ้าจะออกกฎหมายในลักษณะที่ให้จำเลยมีสิทธิอุทธรณ์โดยตรงไปยังศาลฎีกาก็น่าจะได้รับความเป็นธรรม เพราะได้พิจารณาโดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องเหล่านี้

นายจรัญ ขอให้ที่ประชุมมีมติในประเด็นที่ว่าจะให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วยหรือไม่ เพราะจะได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบโดยทั่วกัน ซึ่งในเรื่องการรวมการพิจารณาคดีอาญานี้ เป็นเรื่องที่มีการโต้เถียงกันมากและคนภายนอกที่ไม่เข้าใจก็จะเป็นห่วงกันมาก ถ้าสามารถวางแนวทางลงไปได้ในครั้งนี่ก็จะเป็นความดีหน้าที่ชัดเจน

ศาลชั้นอุทธรณ์เรื่องนี้ในต่างประเทศนั้นไม่มีการพิจารณาคดีอาญาด้วย เพราะคดีทรัพย์สินทางปัญญาในต่างประเทศจะไม่นำคดีอาญาไปดำเนินคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากเป็นเรื่องที่รุนแรง และใช้กฎหมายแพ่งในเรื่องเหล่านี้เป็นสำคัญ อีกทั้งผู้เสียหายจะติดขัดในเรื่องกระบวนการดำเนินคดีอาญาในต่างประเทศที่ยุกยักซับซ้อนกว่าประเทศไทยที่มีระบบการดำเนินคดีอาญาค่อนข้างง่าย สำหรับทางฝ่ายผู้เสียหายที่ใช้กระบวนการทางอาญาในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหาหรือจำเลย เนื่องจากระบบคดีอาญาของไทยเป็นเช่นนี้ ทำให้ทางปฏิบัติของไทยตรงข้ามกับต่างประเทศ คือ ผู้เสียหายในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาจะใช้กลไกในคดีอาญาเข้ามาดำเนินคดีกับผู้ละเมิดหรือผู้ต้องหาว่าละเมิดแทนที่จะใช้กลไกในคดีแพ่ง เพราะฉะนั้นในยุคแรกๆของเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาของไทยจึงเป็นเรื่องของคดีอาญา ดังนั้นถ้าไม่นำคดีอาญามาพิจารณาด้วยแล้วก็

เท่ากับว่าสาระสำคัญส่วนใหญ่ก็ถูกตัดออกไปด้วย จะเห็นได้จากสถิติคดีทรัพย์สินทางปัญญา มีคดีอาญามากกว่าคดีแพ่งนั่นเอง

สำหรับในระบบศาลพิเศษของไทยที่ทำคดีอาญานั้นด้วย ได้แก่ ระบบศาลเยาวชนและครอบครัวที่พิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งกระทำได้โดยไม่สับสนกัน นอกจากนี้ศาลจังหวัดก็ยังพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งตัวอย่างเหล่านี้ก็พอจะนำมาเป็นแนวทางได้ ฉะนั้นจึงไม่น่าจะมีปัญหาในเรื่องมาตรฐานการพิสูจน์ที่ต่างกัน ลักษณะคดีที่ต่างกันนั้นผู้พิพากษาในศาลเหล่านี้คงต้องทำได้ รวมทั้งในเรื่องการฟังข้อเท็จจริงของคดีทรัพย์สินทางปัญญาที่ส่วนใหญ่จะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา ซึ่งข้อเท็จจริงในคดีส่วนแพ่งต้องฟังเป็นยุติตามข้อเท็จจริงในคดีส่วนอาญา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่ถ้าศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ฟังข้อเท็จจริงเป็นอย่างหนึ่งและในคดีอาญาศาลชั้นต้นทั่วไปฟังข้อเท็จจริงเป็นอีกอย่างหนึ่ง ในคดีที่เป็นเหตุการณ์เดียวกันจึงเป็นเรื่องที่ไม่สมเหตุสมผล (ABSURD) ซึ่งก็แสดงว่าระบบของศาลไทยนั้นล้มเหลวในสายตาต่างประเทศ ฉะนั้นการพิจารณาคดีอาญาและคดีแพ่งในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาฯ จึงควรอยู่ในศาลเดียวกัน โดยเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายจะมีปัญหาค่อนข้างชัดเจนมากกว่า ตัวอย่างเช่น ถ้าให้คดีอาญาตัดสินโดยศาลชั้นต้นทั่วไปและผู้พิพากษาไม่มีความเห็นข้อกฎหมายไปในแนวหนึ่ง ในขณะที่ผู้พิพากษาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มีความเห็นไปอีกในแนวทางหนึ่ง โดยคำพิพากษาออกมาต่างกัน ซึ่งคดีอาจนำไปลงโทษ เพราะถือว่าการกระทำนั้นมีความผิด ทั้งๆที่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ซึ่งเป็นศาลชำนาญพิเศษในเรื่องนี้ ถือว่า การกระทำอย่างเดียวกันนี้ไม่เป็นการละเมิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาฯ ซึ่งเป็นเรื่องทางแพ่งจำเลยไม่ต้องรับผิด แต่ทางอาญาจำเลยกลับถูกลงโทษ ซึ่งกว่าคดีจะอุทธรณ์ฎีกาขึ้นไปก็เกิดความลักลั่นขึ้นได้ อันเป็นการสูญเสียมากกว่า

ในเรื่องของการรับสารภาพนั้น ในอดีตที่ผ่านมาค่อนข้างจะมีปัญหามากกับคดีรับสารภาพที่ให้ศาลธรรมดาดำเนินการพิจารณาพิพากษา เมื่อปี พ.ศ. 2525 มีการฟ้องว่าจำเลยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นบริษัทของสหรัฐอเมริกา จำเลยรับสารภาพ ศาลอาญาพิพากษาลงโทษจำคุก ระบบศาลเช่นนี้ง่ายและรวดเร็วแต่ไม่มีความถูกต้อง เพราะในปี พ.ศ. 2525 ประเทศสหรัฐอเมริกา ยังไม่ได้เป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเบอร์น (BERNE CONVENTION) งานอันมีลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกายังไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย แต่จำเลยและทนายจำเลยไม่รู้ข้อกฎหมายนี้และผู้พิพากษาที่พิพากษาคดีนี้ก็ไม่ได้เจาะประเด็นนี้ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นจึงลงโทษจำคุกจำเลยไป จำเลยอุทธรณ์ขอให้รอลงอาญา ซึ่งผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์เห็นสมควร จึงเปลี่ยนเป็นโทษปรับ และโทษจำคุกนั้นให้รอลงอาญา ประเทศไทยยังคงมีการเจรจากับสหรัฐอเมริกาในเรื่องนี้เรื่อยมา จนกว่าสหรัฐอเมริกาส่งประกาศตัวเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์นถึงจะได้รับความคุ้มครอง จนกระทั่งวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2534 ที่สหรัฐอเมริกาได้ประกาศ

ตัวเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบอร์น จะเห็นได้ว่าระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาไม่ได้คุ้มครองสหรัฐอเมริกาหรือคนต่างชาติ แต่เป็นระบบที่ถูกต้องเป็นธรรมเนียมแก่คู่กรณีทุกฝ่าย ฉะนั้นระบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่จะตั้งนี้ก็เพื่อความถูกต้องและมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ ฉะนั้นเมื่อตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ กลางแล้วแม้คดีอาญาจำเลยจะรับสารภาพในต่างจังหวัด ก็ควรจะมีการทำความเข้าใจกับศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ กลาง เพื่อที่จะได้มีการวิเคราะห์ในทางข้อกฎหมายว่าที่รับสารภาพในข้อเท็จจริงนั้น เป็นความผิดในเรื่องละเมิดอย่างไร และจะวางบทกำหนดโทษไว้อย่างไร จึงจะให้สอดคล้องและได้มาตรฐานที่เหมาะสมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะคำพิพากษาเหล่านี้จะอยู่ในสายตาการตรวจสอบของบริษัทข้ามชาติตลอดเวลา ฉะนั้นถ้าผิดก็ให้ผิดไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งพอจะอธิบายได้แย้งได้ แต่ถ้าศาลของไทยตัดสินไม่เหมือนกันย่อมจะมีปัญหาแน่นอน ฉะนั้นระบบที่นำคดีอาญามารวมไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ น่าจะเหมาะสมกว่า ส่วนปัญหาการมีหลายข้อหา นั้น ให้พิจารณาตัวอย่างจากศาลแรงงานและศาลฎีกาอากรกลาง จะเห็นว่าถ้าเราวางกรอบไว้โดยใช้หลักว่าถ้าเป็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาให้มาขึ้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ถ้ามีข้อสงสัยอย่างไรก็ให้มีระบบชี้ขาดเหมือนศาลแรงงานกลาง สำหรับในเรื่องการอุทธรณ์ฎีกานั้น การให้อุทธรณ์ข้ามชั้นไปยังศาลฎีกาได้เลยนั้นเป็นประโยชน์แก่จำเลยและคู่ความทุกฝ่ายซึ่งไม่น่ามีอุปสรรคแต่อย่างไร

นายวิชัย การใช้ชื่อว่า “ศาลการค้าระหว่างประเทศ” นั้นเป็นชื่อที่ค่อนข้างจะทะเยอทะยาน เพราะจุดเกาะเกี่ยวที่จะเป็นคดีการค้าระหว่างประเทศนั้นต้องมีความเป็นระหว่างประเทศจุดหนึ่ง และอีกประการหนึ่งเป็นคดีการค้า ซึ่งจะมีปัญหาการแบ่งแยกว่าคดีไหนเป็นคดีแพ่ง และคดีไหนเป็นคดีพาณิชย์ ความเป็นระหว่างประเทศต้องมีจุดเกาะเกี่ยวที่จะทำให้อยู่ในอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลไทย รวมถึงกรณีที่ไม่มีสัญชาติหรือมีสัญชาติไทยทั้งคู่ แต่ในกรณีที่ต้องใช้กฎหมายต่างประเทศบังคับความสัมพันธ์นั้น หรืออาจขยายหลักวิธีพิจารณาความแพ่งไปสู่ระบบที่คู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่มีจุดเกาะเกี่ยวกับศาลไทยเลย แต่ว่าเลือกศาลไทยในการพิจารณาคดี อาจเป็นเพราะชื่อเสียงการบริหารงานของศาลไทยนั่นเอง เช่น คนฝรั่งเศสทำสัญญาร่วมทุนกับคนลาวเปิดโรงแรมที่หลวงพระบาง เขาอาจจะใช้อุญาโตตุลาการในประเทศไทย หรือถ้าต้องการเสียค่าใช้จ่ายน้อยก็อาจใช้ศาลการค้าระหว่างประเทศในไทย ซึ่งนั่นเป็นจุดเกาะเกี่ยวที่อาจสร้างขึ้นได้ ในระยะเวลาแรกที่ตั้งศาลการค้าระหว่างประเทศนั้นปัญหาจะคล้ายกับการตั้งอุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทย คือ ไม่มีคดีเพราะฉะนั้นถ้าเรากลับไปสู่ความคิดดั้งเดิมที่จะตั้งศาลพาณิชย์ในประเทศไทยนั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นก็คือ เราจะแยกคดีแพ่งและคดีพาณิชย์อย่างไร แต่ถ้าให้ศาลการพาณิชย์รับวินิจฉัยเฉพาะสัญญาทางพาณิชย์ไม่รับวินิจฉัยกรณีอื่น จะทำให้

เราไม่มีปัญหาในเรื่องการแยกคดีแพ่งและคดีอาญา ซึ่งขอมให้คู่ความกำหนดว่าให้ขึ้นศาลพาณิชย์ระหว่างประเทศและให้ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาเฉพาะในกรณีการตีความในสัญญา และในกรณีที่เกิดขึ้นจากพระราชบัญญัติที่เรากำหนด อาจจะเป็น พ.ร.บ. การรับขนของทางทะเล พ.ศ. 2534 หรือในเรื่องอื่นๆ เพราะนั่นถ้าเป็นเรื่องวินิจฉัยเฉพาะสัญญาเราก็สามารถสร้างผู้พิพากษาซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญพิเศษในด้านการค้าระหว่างประเทศและทรัพย์สินทางปัญญามาอยู่ในศาลชำนาญพิเศษ ซึ่งไม่ต้องพิจารณาว่าเป็นคดีแพ่งหรือคดีพาณิชย์แต่พิจารณาตีความสัญญาอย่างเดียว โดยที่คู่ความจะให้อนุญาตศาลพิจารณาคดีก็ได้แล้วแต่คู่กรณี

นายเดชอุดม ความจริงแล้วสหรัฐอเมริกาต้องการอยู่ 3 ประเด็น ที่เกี่ยวกับคดีละเมิดลิขสิทธิ์ คือ

1. การใช้ BACK DOOR TO BERNE ก่อนที่สหรัฐจะเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบิร์น (BERNE CONVENTION)

2. คดีที่เป็นลิขสิทธิ์เก่า แต่ทางสหรัฐอเมริกาก็ได้เข้าเป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเบิร์น (BERNE CONVENTION)

3. คดีใหม่ที่เป็นลิขสิทธิ์ใหม่ที่เกิดขึ้น

ลักษณะของคดีทั้งสามยังไม่มี การตัดสิน โดยศาลไทยในประเด็นที่แจ้งชัดอย่างนี้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญา ส่วนใหญ่คดีที่ศาลยกฟ้องไปในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาจะเป็นเรื่อง ที่สหรัฐอเมริกา ถือว่าเป็นความผิดพลาดทางเทคนิค (TECHNICAL ERROR) เช่น ไม่ได้พิสูจน์เรื่องการมอบอำนาจ ซึ่งเป็นเรื่องที่เล็กๆน้อยๆ ตรงจุดนี้เราควรมีผู้พิพากษาประจำศาลทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะสำหรับประเด็นที่พิจารณาคดีแพ่งร่วมกับคดีอาญาคงต้องเป็นเรื่องที่ต้องพิจารณากันต่อไปนั่นเอง เพราะในต่างประเทศจะพิจารณาคดีแพ่งในศาลชำนาญพิเศษเท่านั้น แม้แต่ในคดีละเมิดสิทธิบัตรของบริษัท ไกด์กส์ และ โพลารอยส์ก็ไม่มีคดีอาญา แต่ค่าเสียหายนั้นศาลให้สูงมากจนเป็นที่เกรงกลัวที่จะละเมิด แต่สำหรับศาลไทยยังไม่ได้มีการพิจารณาถึงลิขสิทธิ์ของสหรัฐอเมริกาหรือประชาคมยุโรปใน 3 ประเด็นดังกล่าว

นายปริญญา ใน 2 ประเด็นหลังซึ่งเป็นเรื่องลิขสิทธิ์เก่าก่อนเข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบิร์นกับกรณีสหรัฐอเมริกาก็เข้าเป็นภาคีอนุสัญญากรุงเบิร์นนั่น ยังไม่มีการวินิจฉัยประเด็นเหล่านี้แน่นอน ส่วนการใช้ BACK DOOR TO BERNE มีคำพิพากษาศาลฎีกาออกมาในเรื่องนี้แล้ว คือเรื่องของบริษัท เมเจอร์ กรุ๊ป ซึ่งเป็นคดีที่เกิดขึ้นก่อนที่สหรัฐจะเข้าไปเป็นภาคีในอนุสัญญากรุงเบิร์น ซึ่งปรากฏในคำพิพากษาปี 2534 บริษัท เมเจอร์ กรุ๊ป ซึ่งเป็นบริษัทของสหรัฐอเมริกาได้นำ

ภาพยนตร์ไปโฆษณาในแคนาดา ซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยว่ากฎหมายไทยรับที่จะให้ความคุ้มครองในกรณีเรื่อง BACK DOOR TO BERNE ซึ่งถ้าบริษัท บริษัท เมเจอร์ กรุ๊ป ของสหรัฐอเมริกาเอางานภาพยนตร์อันเป็นงานลิขสิทธิ์ไปโฆษณาเป็นครั้งแรกในประเทศภาคีใดภาคีหนึ่งได้ แต่ในคดีนั้น โจทก์นำสืบว่าได้นำงานไปโฆษณาในลักษณะที่ไปฉายเป็นครั้งแรก ซึ่งไม่อยู่ในเงื่อนไขจะได้มาซึ่งลิขสิทธิ์และโดยไม่ได้นำสำเนาจำลองไปจำหน่าย จึงยกฟ้องไป แต่ศาลไทยเรารับว่าสหรัฐอเมริกาได้รับความคุ้มครองในเรื่องนี้ในกรณี BACK DOOR TO BERNE

นายเดชอุดม กรณีที่นายปริญญากล่าวมาข้างต้นเป็นเรื่องทางเทคนิค (Technical) อีกเช่นกัน เพราะไม่ได้สืบว่าวันไหนที่ถือว่าเป็นวันประกาศโฆษณา เพราะการที่จะนำภาพยนตร์ไปฉายนั้นจะทำไม่ได้เพราะมีเจ้าหน้าที่ (SECURITY OFFICER) ผู้เก็บรักษาภาพยนตร์ซึ่งไม่ได้ฉายนี้แต่อาจจะมีการทดสอบก่อน โดยปกติไม่ได้เปิดให้ใครชม ฉะนั้นวันที่โฆษณาครั้งแรกในประเทศสมาชิกนั้น โฆษณาที่สหรัฐอเมริกาก่อนหรือที่แคนาดาก่อน ก็เป็นปัญหาทางเทคนิคเช่นกัน

ประธาน ปัญหาที่ควรพิจารณาคือ ควรนำคดีอาญามารวมอยู่ในการพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาด้วยหรือไม่ นั่นซึ่งปัญหานี้ไม่ยากให้มีการตัดสินกันในคราวนี้ เพราะกรรมการหลายท่านไม่ได้มาประชุมในวันนี้ หากการประชุมคราวนี้ทางโฆษกของกระทรวงยุติธรรมจะแถลงเรื่องที่พูดคุยในที่ประชุมก็ได้ เพื่อที่จะได้ดูผลกระทบที่กลับมาเช่นกัน

นายเดชอุดม สัญญาการค้าระหว่างประเทศมีอยู่มากในปัจจุบัน โดยเฉพาะการทำสัญญาสารสนเทศ (INFORMAT TECHNOLOGY) จึงอยากให้มีการพิจารณาสัญญาสารสนเทศ เพราะการซื้อขายในปัจจุบันใช้สัญญาเหล่านี้มากและค่อนข้างมีปัญหาในอนาคต ซึ่งศาลจะต้องมีปัญหาในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานและผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เช่น การสั่งซื้อน้ำมันไม่จำเป็นต้องเขียนใบสั่ง (ORDER) จะใช้ระบบเปิดเครื่องส่งไป หรือการซื้อขายหุ้นซึ่งก็ใช้สัญญาสารสนเทศเหมือนกันที่เรียกว่า INFORMAT TECHNOLOGY จึงค่อนข้างมีปัญหาต่อไปในอนาคต

ประธาน ขอนัดประชุมทุกวันอังคารเวลา 14.00 น.

เลิกประชุมเวลา 12.00 น.

(นางชนม์ทิศา บัวทอง)

(นางลักคณา มาลัย)

ผู้จํารายงานการประชุม

(นางปลื้มจิต ทวีพัฒน์)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม

รายงานการประชุม
ของ
คณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สิน
ทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ
ครั้งที่ 2 / 2536
วันอังคารที่ 29 มิถุนายน 2536
ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม

ผู้มาประชุม

1. นายโสภณ รัตนากร	ประธานกรรมการ
2. ปลัดกระทรวงยุติธรรม
(นายสุประดิษฐ์ หุดะสิงห์)	รองประธานกรรมการ
3. นายระวี หิรัญโชติ	กรรมการ
4. นายสมบุญ บัญญัติ	กรรมการ
5. อธิบดีผู้พิพากษาศาลแพ่ง
(นายอุดม เฟื่องฟุ้ง)	กรรมการ
6. อธิบดีผู้พิพากษาศาลอาญา
(นายอร่าม หุตางกูล - แทน)	กรรมการ
7. อธิบดีผู้พิพากษาศาลฎีกา
(นายปิ่นทิพย์ สุจริตกุล)	กรรมการ
8. เลขาธิการส่งเสริมงานตุลาการ
(นายจรัญ ภักดีธนากุล)	กรรมการ
9. นายพงศ์เทพ เทพกาญจนา	กรรมการ
10. นายวิชัย อริยะนนทกะ	กรรมการ
11. อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา
(นายขรรค์ พวงราช - แทน)	กรรมการ
12. นายกสภานายความ หรือผู้แทน
(นายเดชอุดม ไกรฤทธิ - แทน)	กรรมการ

13. ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(นายบัณฑิต อัสวานิชย์ – แทน)	กรรมการ
14. นายปริญญา ศิผดุง	กรรมการและเลขานุการ
15. นายปลื้มจิต ทวีพัฒน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

1. นายตัน เวทไว	ติตราชการ
2. นายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย	ติตราชการ
3. นายแก้วสรร อติโพธิ	ติตราชการ
4. อัยการสูงสุด
(นายคัมภีร์ แก้วเจริญ – แทน)	ติตราชการ
5. ผู้แทนกระทรวงพาณิชย์
(นายประเทือง ศรีรอดบาง)	ลาประชุม
6. ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย
(นายประยูร เถลิงศรี)	ลาประชุม
7. นายธีรวัฒน์ ไตรวารี	ติตราชการ

เริ่มประชุมเวลา 14.00 น.

ประธานฯ กล่าวเปิดประชุมแล้วดำเนินการประชุมไปตามระเบียบวาระดังต่อไปนี้

เรื่องที่ 1 รับรองรายงานการประชุม

หน้า 3 บรรทัดที่ 23 แก้ไขดังนี้	“ไต่บัง”
หน้า 4 บรรทัดที่ 7 แก้ไขดังนี้	“... หรือไม่เช่นการออก...”
หน้า 7 บรรทัดที่ 1 แก้ไขดังนี้	“... พิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศ...”
หน้า 8 บรรทัดที่ 4 แก้ไขคำว่า	“ลิขสิทธิ์” เป็น “ลิขสิทธิ์”
หน้า 9 บรรทัดที่ 16 แก้ไขดังนี้	“... ที่ยังไม่มีความหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ

เช่น ...”

นายสมบูรณ์ สำหรับปัญหาว่าศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ควรมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วยหรือไม่ นั้น จะเห็นได้ว่า คดีทรัพย์สินทางปัญญาในเรื่องเครื่องหมายการค้าจะมีจำนวนคดีอาญาเท่ากับคดีแพ่ง ส่วนในคดีตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ และสิทธิบัตรจะมีการดำเนินคดีอาญามากกว่าคดีแพ่ง เพราะการนำสืบต้องใช้พยานที่มีความรู้เรื่องกฎหมายต่างประเทศ ถ้าโจทก์ดำเนินคดีเองจะกระทำได้ยาก แต่ถ้าดำเนินคดีอาญาหน้าที่ในการสอบสวนพยานจะตกเป็นของพนักงานสอบสวน ซึ่งพยานเหล่านี้จะได้แก่ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย, ข้าราชการของสำนักงานกฤษฎีกา เป็นต้น คดีลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรจึงนิยมดำเนินคดีอาญามาก เพราะหน้าที่ในการสืบหาพยานหลักฐานที่มีความยุ่งยากซับซ้อนตกเป็นของเจ้าหน้าที่ของรัฐนั่นเอง ฉะนั้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ จึงควรมีอำนาจพิจารณาคดีอาญาด้วย ซึ่งแตกต่างจากศาลแรงงานและศาลภาษีอากรกลางที่ไม่ค่อยมีปัญหายุ่งยากมากนัก เพราะคดีอาญาของศาลภาษีอากรกลางนั้นจะเป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องว่ามีเจตนาหลบเลี่ยงภาษีเท่านั้น เพราะฉะนั้นจึงสามารถแยกคดีอาญามาพิจารณาในศาลชั้นต้นทั่วไปได้ แต่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ นั้นจะแยกคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนอาญามาพิจารณาในศาลชั้นต้นทั่วไปได้ลำบาก

ส่วนคดีการค้าระหว่างประเทศนั้น ไม่ใช่คดีประเภทเดียวกับคดีทรัพย์สินทางปัญญาฯ ซึ่งจะมีปัญหาในเรื่องขอบเขตการวิเคราะห์ศัพท์นั้นค่อนข้างยากและถ้านำคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีอาญามาพิจารณาในศาลดังกล่าวแล้ว ปริมาณคดีจะมีมากพอสมควร ฉะนั้นคดีการค้าระหว่างประเทศจึงไม่ควรนำมารวมไว้ในอำนาจการพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ

นายบรรยง คดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาน่าจะรวมการพิจารณาคดีไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เนื่องจากประเด็นของคดีเกี่ยวพันกันมากและในกรณีที่คนไทยนิยมฟ้องคดีอาญามากกว่าคดีแพ่งนั้นก็เนื่องจากผลของคดีจะมีสภาพบังคับได้ดีกว่าคดีแพ่งนั่นเอง เพราะฉะนั้นเนื้อหาสาระและประเด็นสำคัญที่พิจารณากันในคดีอาญาจึงเป็นเรื่องที่สำคัญถ้าจะแยกคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งออกจากคดีอาญาจะทำให้เกิดความสับสนกัน และประเด็นที่ว่ากระทำความผิดใดเป็นความผิดทางอาญาก็จะกลายเป็นรายละเอียดปลีกย่อยไป ซึ่งในเนื้อหาที่สำคัญของประเด็นยังคงเป็นเรื่องของการละเมิดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรือเครื่องหมายการค้าของโจทก์หรือไม่ นั่นเอง ซึ่งเป็นประเด็นหลัก ฉะนั้นจึงควรรวมการพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับศาลที่จะจัดตั้งขึ้นนี้ควรมีอำนาจการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศรวมอยู่ด้วย ถึงแม้ว่าคดีการค้าระหว่างประเทศจะมีลักษณะของประเด็นที่แตกต่างจากคดีทรัพย์สินทางปัญญา แต่ถ้ามองในแง่ผลประโยชน์และวัตถุประสงค์ของกลุ่มความจะมีลักษณะอย่างเดียวกัน คือ

ต้องการความรวดเร็ว และคู่ความส่วนใหญ่จะอยู่คนละประเทศ ถึงแม้ว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจะถือว่าเป็นกฎหมายภายใน แต่กรณีที่เป็น โจทก์กับจำเลยจะอยู่คนละประเทศกัน นอกจากนั้นลักษณะความต้องการของการดำเนินคดีจะคล้ายๆกัน

นายระวี ประชาชนโดยทั่วไปเชื่อว่าการฟ้องคดีอาญานั้นดีที่สุดในคดีอาญาแล้วก็จะมผลต่อเนื่องไปถึงคดีอื่น และการลงโทษผู้กระทำความผิดในคดีอาญาจะทำให้เกิดผลหลายๆด้านด้วยกัน สำหรับคดีการค้าระหว่างประเทศจะรวมอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ หรือไม่นั้นหลายท่านก็มีเหตุผลหลายรูปแบบ แต่ถ้ากฎหมายฉบับนี้ออกมาแล้วก็ควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด ฉะนั้นถ้าไม่รวมการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ อาจจะก่อให้เกิดปัญหาความไม่เชื่อถือในการลงทุนกับประเทศไทย และปัญหาในการดำเนินกิจการในระบบธุรกิจระหว่างประเทศได้ ถ้าไม่ลำบากและพอที่จะรวมคดีการค้าระหว่างประเทศไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ได้ก็น่าจะรวมเข้าไปด้วย

นายสุประดิษฐ์ รูปแบบเดิมของการจัดตั้งศาลฎีกาอากรกลางและศาลแรงงานจะไม่นำคดีอาญาเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย คดีอาญาคงอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลอาญาตามเดิม แต่สำหรับคดีที่ขึ้นสู่ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ส่วนใหญ่จะเป็นคดีแพ่งที่เกี่ยวข้องกับคดีอาญา และมีบางส่วนที่เป็นคดีแพ่งอย่างเดียว ถ้ามองในแง่ของวิธีพิจารณาความแล้วคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาก็สมควรต้องใช้กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาตามบทบัญญัติเกี่ยวกับคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ด้วย และถ้าฟ้องคดีแพ่งเกี่ยวข้องกับคดีอาญา ก็คงต้องรอฟังข้อเท็จจริงที่เป็นอันยุติในคดีอาญาก่อน ฉะนั้นถ้าคดีทรัพย์สินทางปัญญาฯ ในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลเดียวกัน ย่อมสะดวกกว่าอยู่ในอำนาจพิจารณาคณะศาล และถ้าศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ รับเฉพาะคดีทรัพย์สินทางปัญญาฯ ในส่วนคดีแพ่งก็จะทำให้ปริมาณคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลมีจำนวนน้อยมาก ไม่คุ้มกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียไปในการจัดตั้งศาลดังกล่าวนี้

คดีการค้าระหว่างประเทศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโดยตรง ถ้าผนวกคดีการค้าระหว่างประเทศเข้าไปอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ก็น่าจะเหมาะสม เป็นการเพิ่มคดีให้มีมากขึ้นในสายตาของคนทั่วไป เพราะการที่เราตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ขึ้นมานี้เป็นเรื่องใหม่และได้รับความสนใจจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งจะทำให้ระบบศาลไทยได้รับความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น สำหรับปัญหาสภาพของคดีที่ไม่เหมือนกันจะก่อให้เกิดความยุ่งยากเนื่องจากคดีการค้า

ระหว่างประเทศต้องมีการติดต่อสืบพยานที่มีอยู่ในต่างประเทศ หรือติดต่อผ่านกระทรวงการต่างประเทศนั้น ศาลที่ดั่งขึ้นมานี้อาจแยกออกเป็นแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา และแผนกคดีการค้าระหว่างประเทศ โดยใช้วิธีพิจารณาความที่ผิดแผกแตกต่างกันไปในศาลเดียวกันก็ได้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการพิจารณาพิพากษา ถ้าใช้รูปแบบดังกล่าวนี้คงต้องพิจารณากันต่อไปถึงรายละเอียดในระบบการบริหารงานยุติธรรมและวิธีพิจารณาความ ซึ่งก็น่าจะทำได้

นายบัณฑิต ในภาคเอกชนมองว่า ถ้าภาครัฐดำเนินการอย่างใดก็ตามเพื่อเสริมประสิทธิภาพให้ศาลสามารถวินิจฉัยชี้ขาดได้รวดเร็วขึ้นแล้วนั้น ทางภาคเอกชนก็เห็นชอบและสนับสนุนด้วยแน่นอน สำหรับในประเด็นที่ว่าควรรวมการพิจารณาคดีอาญาไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ด้วยหรือไม่นั้น จะเห็นได้ว่าคดีในลักษณะนี้ส่วนใหญ่โจทก์ต้องฟังคดีอาญาก่อนเพื่อที่จะบีบให้จำเลยยอมตามฟ้อง ฉะนั้นถ้าคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาแยกกันพิจารณาคณะศาลย่อมไม่มีความสมบูรณ์ การรวมพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาไว้ในศาลเดียวกันนั้นจะมีคดีมากพอหรือไม่ ซึ่งก็ต้องพิจารณาตรงจุดนี้ประกอบด้วย สำหรับในภาคเอกชนถ้ามีศาลพิเศษขึ้นมาพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะยอมเป็นเรื่องที่ดี เพราะการพิจารณาพิพากษาในส่วนนี้คงจะรวดเร็วขึ้น

นางปลื้มจิต การพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะส่วนใหญ่โจทก์จะฟ้องคดีอาญาเพื่อบีบบังคับจำเลย และในคดีแพ่งส่วนใหญ่ต้องฟังคำพิพากษาคดีอาญาเพื่อนำมาเป็นหลักในการตัดสิน ในคดีทรัพย์สินทางปัญญาบางเรื่องเกี่ยวข้องกับต่างประเทศ ได้แก่ กรณีคนไทยได้นำเอาทรัพย์สินทางปัญญาของต่างประเทศมาใช้ จึงมีความเกี่ยวพันในแง่ของต่างประเทศรวมอยู่ด้วย ฉะนั้นจึงควรผนวกคดีการค้าระหว่างประเทศเข้าไปในศาลทรัพย์สินทางปัญญาด้วย

นายเดชอุดม ในประเทศเยอรมันมีศาลทรัพย์สินทางปัญญาหรือศาลสิทธิบัตรหรือไม่ จึงขอทราบเรียนท่านประธานได้กรุณาให้ทางอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาหรือผู้แทนได้ทำการตรวจสอบในเรื่องนี้ แต่ตามที่ได้ไปตรวจสอบถึง 4 แห่ง ได้รับการยืนยันว่าในเยอรมันไม่มีศาลพิเศษที่พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาโดยเฉพาะ แต่เป็นที่เข้าใจว่าในประเทศเยอรมันมีศาลที่มีลักษณะเหมือนกับ CHANCERY DIVISION ในประเทศอังกฤษเรียกว่า COURT เป็นการย้ายอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาสิทธิบัตรไปอยู่ในศาลปกติเหมือนกับศาลแพ่ง การพิจารณาคดีจะใช้ผู้พิพากษาที่เชี่ยวชาญกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา และไม่มีการนำคดีอาญาขึ้นมาพิจารณาคดี

ในศาลดังกล่าว คงมีแต่เฉพาะคดีแพ่งเท่านั้น สำหรับการอุทธรณ์ปัญหาการโต้แย้งคดีอาญาในเรื่องสิทธิบัตรจะใช้ CIRCUIT COURT ศาลอุทธรณ์ และศาลสหพันธรัฐคือศาลสูงสุดนั่นเอง

ทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ เรื่องของการประดิษฐ์คิดค้นซึ่งอยู่ในรูปของสิทธิบัตร ส่วนลิขสิทธิ์เป็นเรื่องของการแสดงออกที่มีโอกาสซ้ำหรือเหมือนกับคนอื่นได้ ถ้านำคดีอาญามารวมพิจารณาไว้ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่ตั้งขึ้นมานี้จะเป็นการชักจูงและชี้นำให้คนไทยใช้กฎหมายอาญาพรั้าเพื่อเหมือนคดีเช็ด ซึ่งในปัจจุบันนี้แนวทางของศาลสถิตยุติธรรมของเราไม่ยอมรับคดีเช็ดที่เป็นคดีอาญามากนัก หลังจากที่ได้มีการแก้ไข พ.ร.บ. ความผิดเกี่ยวกับเช็ดทำให้มีการจำกัดคดีที่เข้าสู่ศาลมากขึ้น ในต่างประเทศคดีทรัพย์สินทางปัญญามีบทลงโทษทางแพ่งที่รุนแรง ทำให้ไม่มีผู้ใดกล้ากระทำความผิดในเรื่องนี้ เช่น คดีระหว่างโพลารอยด์ และบริษัทโกดักส์ ซึ่งมีการลงโทษปรับถึง 2,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ผู้ละเมิดหลบจำ ถ้าหากผู้พิพากษามีความเชี่ยวชาญด้านทรัพย์สินทางปัญญาก็จะยอมรับหลักการเรื่อง CONSEQUENTIAL DAMAGES ในประเทศไทยโดยไม่ต้องพิสูจน์ ซึ่งเชื่อว่าการลงโทษทางแพ่งในลักษณะนี้จะทำให้คนเกรงกลัว

สำหรับคดีการค้าระหว่างประเทศนั้น โดยความถูกต้องแล้วไม่น่ารวมอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เพราะว่าคุณสมบัติและความรู้ของผู้พิพากษาต้องแยกออกจากกัน และในปัจจุบันนี้เราก็มีสำนักงานอนุญาโตตุลาการที่สามารถพิจารณาคดีเหล่านี้ได้ และส่วนใหญ่ในคดีการค้าระหว่างประเทศจะมีการอ้างถึงอนุญาโตตุลาการ

ประธาน ในคราวก่อนที่อ้างอิงถึงประเทศเยอรมันว่ามีศาลทรัพย์สินทางปัญญานั้นก็เนื่องจากไวโป (WIPO) ได้จัดสัมมนาขึ้นที่เมืองซินีเย่ และได้เชิญผู้บรรยายชาวเยอรมันมาบรรยายในเรื่องนี้ด้วย ซึ่งผู้บรรยายได้บรรยายถึงระบบศาลในเยอรมันมี 5 สาย ซึ่งไม่มีศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ แต่ได้กล่าวในทำนองว่าจะได้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ขึ้นใหม่ ซึ่งรูปแบบจะเป็นอย่างไรนั้นก็น่าที่จะขอความรู้เพิ่มเติมจากไวโป (WIPO) เพื่อจะได้นำมาประกอบการพิจารณาได้

นายเจริญ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯของประเทศเยอรมันไม่ได้เป็นศาลที่พิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมด คงพิจารณาเฉพาะคดีสิทธิบัตร ซึ่งในคดีสิทธิบัตรนี้จะไม่ขึ้นสู่ศาลปกติ แต่จะมีศาลชำนาญพิเศษที่มีอำนาจพิจารณาคดีสิทธิบัตร โดยเฉพาะ เพราะในเรื่องสิทธิบัตรต้องอาศัยคนที่มีความรู้ในเชิงเทคโนโลยีในขั้นลึกซึ่งพอสมควร และมีความรู้เรื่องกฎหมายสิทธิบัตรด้วย ฉะนั้นจึงมีการจัดระบบผู้พิพากษา โดยผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีสิทธิบัตรนี้ส่วนหนึ่งมาจาก

ผู้ตรวจสอบในสำนักงานสิทธิบัตรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ และเป็นผู้ที่มีอาวุโสด้วย ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเข้ามาเป็นผู้พิพากษาในส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิในศาลสิทธิบัตรและทำหน้าที่พิจารณาคดีสิทธิบัตรเท่านั้น นอกจากนี้ระบบผู้พิพากษาศาลสิทธิบัตรแล้วก็ยังมีระบบทนายสิทธิบัตร (PATENT ATTORNEY) โดยจะมีทนายความทางสิทธิบัตร โดยเฉพาะซึ่งไม่ใช่พนักงานทนาย จะได้แก่ นักวิศวกรรมศาสตร์ นักวิทยาศาสตร์ นักเคมี เป็นต้น มาฝึกอบรมด้านกฎหมายสิทธิบัตรและได้รับการรับรองให้ทำหน้าที่ทนายสิทธิบัตรรวมทั้งเครื่องหมายการค้าด้วย ทำให้ระบบการพิจารณาคดีสิทธิบัตรได้ผลดี สำหรับคดีลิขสิทธิ์นั้นจะขึ้นสู่ศาลปกติ ถ้าเทียบเคียงกับประเทศไทยในเวลานี้ จะเห็นว่า จำนวนคดีกับระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีของไทยยังไม่ถึงขั้นนั้น ฉะนั้นศาลชำนาญพิเศษที่จะจัดตั้งขึ้นนี้ต้องมีกรอบที่กว้างกว่าประเทศเยอรมัน ซึ่งจะอยู่ในรูปของศาลทรัพย์สินทางปัญญาที่มีอำนาจพิจารณาทั้งคดี ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร และเครื่องหมายการค้า ถึงจะมีการพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในทุกเรื่อง กรอบนี้ก็ยังคงแคบเกินไปสำหรับศาลไทยในแง่ของจำนวนคดียังไม่มากพอ ฉะนั้นเมื่อเราตั้งศาลชำนาญพิเศษในเรื่องนี้ขึ้นมา ก็ต้องพิจารณาว่าข้อพิพาทใดในศาลที่ยังคงต้องการความรู้ความสามารถเฉพาะด้านของบุคลากรในทางกฎหมายบ้าง สำหรับนักกฎหมายต่างประเทศจะไม่มี ความมั่นใจในความสามารถในการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศของไทย ฉะนั้นเราจึงมีศาลชำนาญพิเศษขึ้นมาในทำนองเดียวกับประเทศเยอรมัน แต่แทนที่จะเป็นศาลสิทธิบัตรอย่างเดียว ก็ให้ศาลชำนาญพิเศษนี้มีอำนาจพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาทั้งหมด และคดีการค้าระหว่างประเทศรวมอยู่ด้วย โดยแบ่งออกเป็น 2 แผนก โดยแผนกหนึ่งทำเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และอีกแผนกทำเรื่องการค้าระหว่างประเทศ โดยการคัดเลือกบุคลากรและวิธีพิจารณาความไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน ซึ่งเราคงต้องร่างรายละเอียดที่เหมาะสมกับความต้องการของประเทศต่อไป ฉะนั้นศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ในเยอรมันที่กล่าวถึงเป็นเพียงการเปรียบเทียบเอาแนวความคิดของเขามาเท่านั้น

นายบรรยง ทางกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้พยายามรวบรวมข้อมูลเรื่องศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เป็นพิเศษ ซึ่งรวมถึงข้อมูลของ WIPO ด้วย ในคราวต่อไปจะนำข้อมูลมาเสนอในที่ประชุม รูปแบบการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ของไทยแตกต่างจากประเทศอื่นๆ ในยุโรปแทบทุกประเทศที่ได้พัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญามาแล้ว เพราะฉะนั้นโครงสร้างด้านกฎหมายและบุคลากรด้านบริหารที่เขามีอยู่ค่อนข้างพร้อมเกือบทุกประเทศ การบริหารระบบทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่จะให้ความคุ้มครองที่ได้ผลและมีประสิทธิภาพในภาคเอกชนทั้งในแง่ของผู้ประดิษฐ์คิดค้นเจ้าของทรัพย์สินทางปัญญา ทนายความ ตัวแทนได้พัฒนาตัวเองมากแล้ว เมื่อคดีมาถึงศาลที่เป็นจุดสุดท้ายบุคคลเหล่านี้ก็สามารถใช้ระบบให้เป็นประโยชน์คือ ทำหน้าที่

(FUNCTION) ไปตามที่เราจะเป็นได้ แต่ของไทยเพิ่งเริ่มพัฒนาเพราะฉะนั้นภาระจึงมาตกแก่ศาลไทย ถ้าไม่จัดระบบให้ดี ก็คงต้องมีปัญหาแน่นอน

สำหรับในประเทศอังกฤษได้มีระบบทรัพย์สินทางปัญญานานพอสมควร แต่เนื่องจากไม่ได้แยกศาลไว้เป็นพิเศษ ทนายความก็ไม่ได้เป็นทนายด้านสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้า โดยเฉพาะ จึงมีปัญหาและคำวิจารณ์ในเรื่องผลของคดีที่ออกมาไม่เป็นที่น่าพอใจ

ในสหรัฐอเมริกา อำนวยการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญาได้มีอยู่ในศาลทั่วไป แต่ก็มีศาลพิเศษที่เรียกว่า PATENT AND CUSTOM APPEAL มีลักษณะคล้ายศาลชำนาญพิเศษ ซึ่งช่วยได้ในระดับหนึ่งในการวางบรรทัดฐานให้เป็นแนวทางแก่ศาลทั่วไป ระบบเหล่านี้เป็นกระบวนการพิจารณาที่พิเศษของเขาในการเสนอพยานหลักฐานทำให้คดีเหล่านี้ไม่ถึงกับไม่เป็นที่น่าพอใจเหมือนกับที่เราประสบอยู่ในขณะนี้

ในที่สุดแทบทุกประเทศจำเป็นต้องมีศาลทรัพย์สินทางปัญญา แต่บางประเทศที่ไม่มีศาลทรัพย์สินทางปัญญา จะมีเพียงระบบทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้ เนื่องจากระบบของเขาในส่วนอื่นมีความสมบูรณ์นั่นเอง

ประเด็นที่มีการกล่าวถึงในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาก็คือ การรวมคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีอาญาเข้ามาในศาลทรัพย์สินทางปัญญานี้หรือไม่ จะเห็นได้ว่าประเด็นที่สำคัญในการพิจารณาคือ เนื้อหาของคดีควรรวมอยู่ในผู้พยานคนเดียวหรือไม่นั่นเอง สำหรับปัญหาว่าการรวมคดีอาญาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นการชี้้นำให้มาใช้คดีอาญากันมาก ทำให้วัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาผิดแผกไปนั้น เราคงแก้ไขไม่ได้ในส่วนนี้เพราะคนไทยนิยมใช้คดีอาญาเป็นพื้นฐานและการพึ่งอำนาจรัฐในการบีบบังคับจำเลยหรือลงโทษจำเลย จะใช้ได้ผลดีกว่ากลไกในทางแพ่ง สำหรับการรวมคดีอาญาเข้ามาในศาลทรัพย์สินทางปัญญา ด้วยหรือไม่นั้น คงต้องพิจารณาถึงความเกี่ยวพันระหว่างคดีแพ่งและคดีอาญาและความยุ่งยากในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีนั่นเอง

นายสมบูรณ์ คดีการค้าระหว่างประเทศนั้น มีประเทศไหนบ้างที่แยกการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศออกจากศาลธรรมดา ซึ่งค่อนข้างจะสับสนในเรื่องนี้ ถ้าคนธรรมดาซื้อขายกันเมื่อมีคดีเกิดขึ้นก็ขึ้นศาลธรรมดา แต่ถ้าเป็นการซื้อขายกับต่างประเทศก็ต้องมาขึ้นศาลการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งเปรียบเทียบเหมือนตั้งศาลสำหรับคนรวย ฉะนั้นจึงควรศึกษาในเรื่องนี้ให้แน่ชัดเสียก่อน

นายวิชัย คำว่า “ศาลการค้าระหว่างประเทศ” ไม่มีประเทศไหนที่ใช้คำนี้โดยตรง ในประเทศอังกฤษจะใช้คำว่า “COMMERCIAL COURT” คดีการค้าระหว่างประเทศนั้น เป็นคดีที่ต้องมีจุดเกาะเกี่ยวเรื่องต่างประเทศเข้ามาด้วย ซึ่งคดีเหล่านี้มีจำนวนน้อย จึงขอเสนอให้เปลี่ยนจากคำว่า “การค้าระหว่างประเทศ” เป็น “พาณิชย์” แทน โดยศาลทรัพย์สินทางปัญญาและพาณิชย์ มีอำนาจการพิจารณาคดีการค้าระหว่างประเทศ สัตว์ต่างๆ เช่น สัญญาร่วมทุน (JOINT VENTURE) สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ (LICENSING) พิจารณาคดีพาณิชย์ที่ก่อตั้งนิติสัมพันธ์โดยสัญญาและมุ่งผลในเรื่องกำไร ยกเว้นเรื่องสัญญาจ้างแรงงานที่ต้องขึ้นศาลแรงงานอยู่แล้วและพิจารณาพระราชบัญญัติบางเรื่องที่ได้กำหนดไว้ ในลักษณะนี้จะมีผู้พิพากษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญพิเศษในเรื่องเหล่านี้โดยตรง

ในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาไม่ว่าคดีแพ่งและคดีอาญาได้แบ่งออกเป็น 2 พวก

1. ประเทศที่ผลิตทรัพย์สินทางปัญญา
2. ประเทศผู้บริโภครวมทรัพย์สินทางปัญญา

สำหรับในประเทศไทยเป็นผู้บริโภครวมทรัพย์สินทางปัญญา ส่วนประเทศในแถบทวีปยุโรป และสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ผลิตทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในการบังคับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศผู้ผลิตเหล่านี้จะใช้คดีแพ่งบังคับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา แต่ละประเทศที่เป็นผู้บริโภครวมทรัพย์สินทางปัญญาจะบังคับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยใช้คดีอาญา ประเทศไทยได้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ขึ้นมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพในประเทศ ซึ่งมีการก่อตั้งรักษาสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาโดยใช้คดีอาญา ก็ควรที่ต้องมีศาลชำนาญพิเศษขึ้นมาเพื่อสามารถพิจารณาพิพากษาคดีอาญาเหล่านี้โดยผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา

ในประเด็นที่กล่าวมานี้ ในประเด็นแรกเห็นด้วยกับการรวมพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีแพ่งและคดีอาญาไว้ในศาลเดียวกัน และประเด็นที่สองควรเปลี่ยน “ศาลการค้าระหว่างประเทศ” เป็น “ศาลพาณิชย์” ที่พิจารณาเฉพาะสัญญาพาณิชย์ทั้งภายในและภายนอกได้นั่นเอง

ประธาน มีข้อสังเกตว่า จะขยายวงกว้างไปกว่าขอบเขตอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ชุดนี้ตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายหรือไม่

ในประเทศไทยไม่ได้แยกเป็นประมวลกฎหมายแพ่งและประมวลกฎหมายพาณิชย์ อย่างเช่นประเทศในยุโรป ดังนั้น หากมีแนวความคิดในการแยกเป็นศาลแพ่งและศาลพาณิชย์ อาจต้องมีการแยกกฎหมายด้วย ซึ่งถ้าจะทำในรูปแบบนั้นก็อาจจะทำได้ แต่หากจะจัดตั้งศาลโดยนำคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศมาพิจารณาในศาลเดียวกัน เนื่องจากมีปริมาณคดี

น้อยนั้น เห็นว่าไม่ใช่เหตุผลที่ดี เพราะอาจจัดตั้งเป็นแผนกก็เพียงพอแล้ว และข้อที่จะต้องพิจารณาอีกประการหนึ่ง คือ หากมีการจัดตั้งศาลขึ้นแล้วแยกเป็นแผนกคดี 2 แผนกที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกัน จะมีความเหมาะสมหรือไม่

นายบรรยง คดีทรัพย์สินทางปัญญาและคดีการค้าระหว่างประเทศ มีเป้าหมายเดียวกัน คือ คู่ความต้องการให้มีการพิจารณาพิพากษาคดีให้เร็วที่สุด เนื่องจาก หากมีความล่าช้าจะเกิดผลเสียหายแก่คู่ความอย่างมาก และถ้ามีผู้ชำนาญการเป็นผู้ตัดสินก็จะทำให้เกิดความแน่นอนและสามารถคาดการณ์ผลของคดีได้

นายสุประดิษฐ์ ในส่วนของการจัดตั้งศาลและการบริหารงานยุติธรรมนั้น เห็นว่าไม่มีเหตุผลเพียงพอทั้งในด้านปริมาณคดี ความจำเป็นและความพร้อมในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ แต่การจัดตั้งศาลนี้เป็นเพราะเหตุผลทางการเมือง จึงต้องดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งต้องการนำไปเป็นข้อต่อรองในการเจรจากับต่างประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อจะจัดตั้งศาลขึ้นก็ต้องคำนึงถึงวิธีพิจารณาคดีความพร้อมของบุคลากรรวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนี้ที่มีอยู่ในประเทศไทยด้วย

นายพงศ์เทพ มีความเห็นดังนี้

1. ประเด็นการนำคดีอาญามาพิจารณาร่วมกับคดีแพ่ง เห็นว่าเหตุผลของการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เป็นเหตุผลด้านการเมือง ซึ่งประเทศไทยถูกบีบบังคับให้จัดตั้งขึ้น ดังนั้น เพื่อให้เป็นการบีบบังคับคนไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจำเลยในคดีนี้ จึงไม่ควรนำคดีอาญามาร่วมกับคดีแพ่งด้วย
2. คดีการค้าระหว่างประเทศ ไม่ควรรวมอยู่ในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เนื่องจากเป็นคนละเรื่องกัน
3. การจัดตั้งศาลพิเศษ ซึ่งมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ จะเป็นประโยชน์แก่คนไทยหรือไม่ หากมีข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่า ตั้งแล้วจะเป็นประโยชน์โดยต่างประเทศ เกิดความเชื่อถือและค้าขายกับประเทศไทยมากขึ้นแล้ว ก็ไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องจัดตั้งขึ้น

ประธาน เข้าใจว่ารัฐบาลจะมีนโยบายในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา ประกอบกับกระทรวงยุติธรรมมีนโยบายในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา ขึ้น โดยจัดทำโครงการบรรจุในแผนพัฒนาศาลและกระทรวงยุติธรรม ฉบับที่ 3 ซึ่งจะต้องเริ่มดำเนินการในปี 2535 ดังนั้นจึงไม่ใช่เหตุผลทางการเมืองทั้งหมด

นอกจากนั้น ในปัจจุบันก็มีคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นศาลไทยอยู่แล้ว การจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา เป็นศาลชำนาญพิเศษต้องมีผู้พิพากษาผู้ชำนาญการมีวิธีพิจารณาความเป็นที่ยอมรับของต่างประเทศ

นายบดินทร์ สมาชิกสภาอุตสาหกรรมฯ มีความเห็นว่า ประเทศที่พัฒนาแล้วในเอเชีย ได้อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา นำความรู้และเทคโนโลยีของประเทศอื่นมาใช้ จึงเห็นว่าประเทศไทยอาจใช้ประโยชน์เช่นเดียวกันได้ แต่หากมีความจำเป็นต้องยอมรับสิทธิของต่างประเทศก็ต้องมีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา ขึ้น ทั้งนี้การจัดตั้งศาลต้องใช้เงินจำนวนมาก ซึ่งที่ผ่านมากระทรวงยุติธรรมได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายไม่มากนัก อีกทั้งความจำเป็นในการจัดตั้งศาลดังกล่าวก็มีไม่มาก จึงอาจไม่จำเป็นต้องดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ควรพิจารณาด้วยว่าในปัจจุบันมีกระแสกดดันทางการเมืองจากสหรัฐอเมริกาเกี่ยวกับเรื่องนี้สูงมาก

นายบรรยง การตั้งสมมุติฐานว่า หากมีศาลทรัพย์สินทางปัญญาแล้วจะเป็นการปกป้องเจ้าของทรัพย์สินนั้นน่าจะไม่ได้ถูกต้องทีเดียวนัก เพราะการมีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องนั้น อาจก่อให้เกิดผลดีแก่ฝ่ายใดก็ได้ ดังนั้นการมีศาล บุคลากรและวิธีพิจารณาเป็นพิเศษน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

นายเดชอุดม ในขณะนี้ ผู้แทนของ WIPO ผู้แทนกลุ่มทรัพย์สินทางปัญญาได้คอยดูพฤติกรรมของไทยอยู่ เพราะถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิ่งมีค่า ในปัจจุบันค่านิยมเรื่องอาณานิคมเศรษฐกิจนิยมหมดไปและเป็นยุคของการแย่งบุคลากร ดังนั้นเราจึงควรคำนึงถึงเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตั้งแต่ตอนนี้ นอกจากนั้นประเทศไทยยังมีความต้องการตลาดทางการค้าอย่างมาก และไม่อาจหาตลาดมาทดแทนสหรัฐอเมริกาได้ กระทรวงพาณิชย์จึงต้องใช้มาตรการทุกอย่างเพื่อให้สหรัฐอเมริกาเลื่อนการพิจารณาบทลงโทษออกไปอีก ประเทศไทยได้พยายามแสดงให้เห็นว่าไทยเอาใจจริงเอาใจในเรื่องนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อมิให้เกิดความเสียหายยิ่งกว่านี้ แต่อย่างไรก็ตาม ต้องพิจารณาคณะสมบัติของผู้พิพากษาที่จะมาตัดสินคดีต่อไป

นายปริญญา เห็นว่า ถึงเวลาที่จะทำให้ต่างประเทศเห็นว่า ประเทศไทยเห็นความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องนี้

สำหรับประเด็นที่ว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ จะเอื้ออำนวยประโยชน์ เฉพาะเจ้าของสิทธินั้น เห็นว่าศาลเป็นคณกลางที่จะต้องวินิจฉัยให้ความเป็นธรรมแก่ทั้ง 2 ฝ่าย โดยยึดหลักการในกฎหมาย ไม่ได้คำนึงว่าจะคุ้มครองเฉพาะสิทธิของผู้สร้างสรรค์เท่านั้น ในขณะที่เดียวกันต้องพิจารณาสิทธิของจำเลยด้วยว่าในเนื้อหาจะเป็นการละเมิดหรือไม่ส่วนเรื่องการค้าระหว่างประเทศนั้น แม้อาจแยกต่างหากจากกันได้ แต่ก็เห็นว่าในเมื่อเป็นโอกาสอันดีที่จะจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เพื่อให้นานาชาติอารยประเทศศรัทธาในความก้าวหน้าของวงการยุติธรรมไทย โดยจะได้มีการสร้างผู้มีความรู้เชี่ยวชาญเพื่อรับผิดชอบคดีประเภทนี้ต่อไป จึงควรมีการสร้างผู้มีความรู้เชี่ยวชาญในด้านคดีระหว่างประเทศด้วย ดังนั้นควรจัดตั้งศาลเพื่อพิจารณาทั้งคดีทรัพย์สินทางปัญญาและคดีการค้าระหว่างประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับความมั่นใจว่าจะได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น และหากต่อไปมีการพัฒนาและคดีมีปริมาณมากขึ้น ก็อาจแยกออกจากกันได้

สิ่งที่ควรพิจารณาคือการให้คำจำกัดความของคดีการค้าระหว่างประเทศว่าจะมีขอบเขตเพียงใด โดยมีได้มุ่งรวมถึงคดีพาณิชย์ทั้งหมด ในระยะแรกอาจมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีตามกฎหมายเฉพาะเรื่อง เช่น พระราชบัญญัติกักเรือ พระราชบัญญัติรับขนทางทะเล เป็นต้น และต่อไปจึงจะขยายขอบเขตออกไปจนถึงมีอำนาจพิจารณาคดีคู่กรณีที่เป็นคนต่างสัญชาติด้วย

นายปิ่นทิพย์ มีความเห็นดังนี้

1. ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ควรมีอำนาจพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและคดีการค้าระหว่างประเทศด้วย เนื่องจาก

- (1) การค้าระหว่างประเทศเป็นจุดเริ่มต้นของการละเมิดทางทรัพย์สินทางปัญญา
- (2) หากแยกเป็นสองศาลแล้ว ศาลการค้าระหว่างประเทศอาจเล็กเกินไป
- (3) โดยที่ลักษณะของคดีทั้งสองประเภทไม่อาจรวมกันได้ จึงอาจแยกเป็นแผนกคดีทรัพย์สินทางปัญญา และแผนกคดีการค้าระหว่างประเทศ

2. การแยกหรือรวมพิจารณาคดีอาญาและคดีแพ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ นั้น เห็นว่า มีความสะดวกพอ ๆ กัน เนื่องจากในที่สุดคดีก็จะขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา ซึ่งจะไม่วินิจฉัยให้ขัดกัน และในระบอบปัจจุบันก็มีคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา เช่น คดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน คดีเกี่ยวกับร่างกาย ซึ่งเป็นการละเมิดทางแพ่งด้วย ในทางปฏิบัติก็ไม่มีปัญหาในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลแต่อย่างใด

แต่อย่างไรก็ตามมีข้อสังเกตดังนี้

(1) หากให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ซึ่งอยู่ในส่วนกลาง มีอำนาจได้ทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแล้ว ในการฟ้องคดีที่ศาลจังหวัด อาจเกิดความล่าช้าในการตัดสินคดีอาญาที่จำเลยรับสารภาพได้

(2) อาจไม่มีบุคลากรเพียงพอ

(3) หากมอบอำนาจให้ศาลจังหวัดสืบพยานและศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ เป็นผู้ตัดสินคดีแล้ว จะขัดกับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติให้ต้องพิจารณาต่อหน้าจำเลยหรือไม่

(4) กรณีมีการฟ้องคดีอาญาหลายข้อหาต่างกัน หากให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มีอำนาจพิจารณาคดีจะเหมาะสมหรือไม่

(5) หากให้ศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ มีอำนาจพิจารณาทั้งคดีแพ่งและคดีอาญาแล้ว ควรจัดตั้งขึ้นในทุกจังหวัด หรือจะตั้งเป็นแผนกคดีในศาลจังหวัดก็น่าจะทำได้

(6) ควรต้องมีวิธีพิจารณาคดีแพ่งและคดีอาญาที่แตกต่างกัน

3. ประเด็นเรื่องคดีการค้าระหว่างประเทศนั้น เห็นว่าควรรวมถึงกรณีที่ไม่ใช่การค้าด้วย เช่น สัญญาจ้างแรงงาน

นายอุดม การจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ นั้นไม่ได้มีความมุ่งหมายเพื่อคุ้มครองเฉพาะต่างประเทศที่มีความเจริญแล้วเท่านั้น แต่ได้คุ้มครองประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเทคโนโลยีทางการเกษตรที่ประเทศไทยเป็นผู้นำของเอเชีย หรือลิขสิทธิ์ต่างๆ

นายอร่าม ควรนำคดีการค้าระหว่างประเทศรวมอยู่ในอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ด้วย โดยกำหนดคำจำกัดความให้ชัดเจน นอกจากนี้ การจัดตั้งศาลนี้จะเป็นประโยชน์ในการคุ้มครองทั้งโจทก์และจำเลย ซึ่งก็เป็นการคุ้มครองคนไทยส่วนหนึ่ง

ประธาน ปัญหานี้เป็นปัญหาใหญ่ ถ้าตกลงกันในปัญหานี้แล้ว การตั้งศาลก็คงไม่ยาก

นายสุประดิษฐ์ คณะกรรมการชุดนี้ จะเป็นผู้กำหนดนโยบายการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่ให้กระทรวงยุติธรรมได้ดำเนินการต่อไป สำหรับในวันนี้ ถ้ามีข้อมูลเพิ่มเติมก็จะรอกการลงมติไว้ก่อน แต่ถ้าไม่มีข้อมูลอื่นก็สมควรลงมติในปัญหาเหล่านี้ อีกประการหนึ่งที่ยกเหตุผลในการก่อตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ว่ามีเหตุผลทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยนั้น มิใช่เป็นการคัดค้านการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ แต่ให้เป็นข้อสังเกตในการพิจารณาของคณะ

กรรมการฯ ว่ารูปแบบของศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ที่จัดตั้งขึ้นควรจะเป็นประโยชน์แก่ประเทศไทยมากกว่าให้ประโยชน์กับ ต่างประเทศ

ข้อสังเกต โดยสภาพ (NATURE) ของคดีลิขสิทธิ์ในทางอาญาเป็นความผิดที่ขอมความกันได้ ฉะนั้นในที่สุดแล้วเมื่อศาลพิจารณาคัดสินคดีไปแล้วจะมีคำพิพากษาออกมาจริงๆ น้อยมากเพราะส่วนใหญ่ผู้เสียหายจะตกลงรับค่าเสียหายและขอมความกันไปเช่นเดียวกับคดีเช็ค นอกจากว่าจำเลยไม่ขอมจ่ายค่าเสียหายจริงๆ ศาลจึงตัดสินคดีไปในที่สุด

นายยรรยง คดีสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าเป็นความผิดต่อแผ่นดิน จึงขอมความกันไม่ได้ มีแต่คดีลิขสิทธิ์เท่านั้นที่ขอมความกันได้ ซึ่งในขณะนี้ร่าง พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ที่กระทรวงพาณิชย์ได้เสนอรัฐบาลให้พิจารณาในประเด็นที่ว่า ลักษณะความผิดในเรื่องลิขสิทธิ์ควรแยกออกจากกันหรือไม่ ถ้าเป็นความผิดที่กระทำเพื่อการค้าก็ให้เป็นความผิดต่อแผ่นดิน ซึ่งไม่สามารถขอมความกันได้ ในเรื่องนี้ได้มีการดำเนินการพิจารณากันอยู่

นายสุประดิษฐ์ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้หมายถึงคดีลิขสิทธิ์อย่างเดียวยังเห็นด้วยว่า คดีลิขสิทธิ์เกี่ยวกับการค้าน่าจะเป็นความผิดต่อแผ่นดิน

นายสมบูรณ์ ถ้าพิจารณาถึงนโยบายของรัฐบาลที่ได้จัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ขึ้น เพื่อดำเนินการให้เป็นที่พอใจของฝ่ายรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งทางสหรัฐอเมริกาเองก็สนใจคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีอาญามากเช่นกัน ฉะนั้นถ้าไม่นำคดีอาญามารวมพิจารณาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาฯ ด้วยแล้วอาจทำให้ถูกตัด G.S.P. ได้

ถ้าการค้าระหว่างประเทศไม่มีอะไรพิเศษกว่าคดีธรรมดา กฎหมายที่ใช้กับการค้าระหว่างประเทศก็เป็นกฎหมายธรรมดา วิธีพิจารณาความก็คงใช้วิธีธรรมดา ถ้าเป็นแต่เพียงต้องการความรวดเร็วกว่าคดีธรรมดา ซึ่งศาลแพ่งได้ตั้งแผนกพิเศษขึ้นมาในแผนกคดีการค้าระหว่างประเทศก็น่าจะเพียงพอในเรื่องนี้ ฉะนั้นจึงไม่ควรตั้งศาลพิเศษในคดีการค้าระหว่างประเทศขึ้นมา แต่ถ้ามีวิธีพิจารณาที่พิเศษขึ้นมา เช่น กฎหมายของประเทศหนึ่งคุ้มครองในอีกประเทศหนึ่งหรือไม่ หรือการเป็นภาคีของอนุสัญญากรุงเบอร์น์ กฎหมายควรกำหนดว่าการเข้าเป็นภาคีของอนุสัญญาเหล่านี้ในเวลาต่างกันนั้นจะมีผลอย่างไรบ้าง เพื่อให้การพิจารณาเป็นไปอย่างรวดเร็วไม่ต้องเสียเวลานาน่าเสียสำหรับลักษณะของคดีการค้าระหว่างประเทศไม่มีอะไรเป็นพิเศษ ไม่น่าจะแยกจากศาลธรรมดาไปได้

ประธาน ไม่แน่ใจว่าการตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศนั้น คณะกรรมการฯ ชุดนี้สามารถกำหนดนโยบายการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศได้ทั้งหมดตามที่เราวินิจฉัยหรือไม่ เพราะมีการเขียนไว้ชัดเจนในแผนพัฒนาศตวรรษที่ 3 ว่า “ต้องตั้ง” ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศขึ้นมา และในนโยบายของรัฐบาลได้แถลงไว้ชัดเจนว่า

1.8 ปรับปรุงและเร่งรัดการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยจะเน้นการปรับปรุงกระบวนการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีและการบังคับคดี ให้มีประสิทธิภาพรวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนเร่งรัดพัฒนาข้าราชการตุลาการให้มีความชำนาญในอรรถคดีตามสภาพของปัญหาในทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น คดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมการจัดตั้งศาลเฉพาะด้าน ที่จะส่งเสริมสถาบันตุลาการให้มีเกียรติ ศักดิ์ศรี สามารถดำรงอำนาจอิสระของผู้พิพากษาในการพิจารณาอรรถคดี

นอกจากนี้ในเรื่องการขออนุมัติตั้งคณะกรรมการพิจารณาแนวทางในการจัดตั้งรูปแบบศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งทางกระทรวงยุติธรรมได้เขียนไว้ชัดเจนในอำนาจของคณะกรรมการฯ ชุดนี้ว่า “ให้พิจารณารูปแบบที่เหมาะสมของศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ” ซึ่งรัฐมนตรีก็ได้ลงมติตามนั้น ถึงแม้ว่าทางกระทรวงยุติธรรมให้เราพิจารณาได้ว่า ควรตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศควบคู่กัน ไปหรือไม่ แต่ถ้าวินิจฉัยได้ว่า ควรตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ คงรับเอาเฉพาะศาลทรัพย์สินทางปัญญาอย่างเดียวก็ยังไม่เหมาะสมและไม่สมควร ซึ่งก็ขอให้คณะกรรมการฯ ได้พิจารณากัน ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างเขียนระบุไว้ชัดเจนว่าให้มีการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ แต่ถ้าเราหาเหตุผลที่เหมาะสมมากแล้วอ้างได้ก็ไม่น่ามีปัญหาใดๆ แต่สำหรับการรวมพิจารณาทรัพย์สินในส่วนคดีอาญาด้วยหรือไม่ นั้นเป็นอิสระของคณะกรรมการฯ ชุดนี้ที่จะพิจารณากันต่อไป

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติดังนี้

จึงขอให้ที่ประชุมลงมติในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งศาลดังกล่าวนี้ จะให้รวมการค้าระหว่างประเทศด้วยหรือไม่

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติเห็นว่า การจัดตั้งศาลดังกล่าวควรรวมการค้าระหว่างประเทศด้วยทั้งหมด 11 เสียง และไม่เห็นด้วย 1 เสียง

2. ศาลที่จัดตั้งขึ้นมานี้จะให้มีอำนาจพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนคดีอาญาด้วยหรือไม่

มติที่ประชุม ที่ประชุมมีมติ เห็นว่าให้มีอำนาจพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญา ในส่วน
ของคดีอาญาด้วย ทั้งหมด 11 เสียง ไม่เห็นด้วย 1 เสียง และไม่ออกเสียง 1 คน

นัดประชุมครั้งต่อไปในวันอังคารที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2536 เวลา 14.00 น.

เลิกประชุมเวลา 16.05 น.

(นางลักขณา มาลัย)

ผู้จดรายงานการประชุม

(ลงชื่อ) ปลื้มจิต ทวีพัฒน์

(นางปลื้มจิต ทวีพัฒน์)

ผู้ตรวจรายงานการประชุม